

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

Slovo má moc

The word has power

Diplomová práce

Bc. Lincová Anna

Studijní obor: Učitelství výtvarné výchovy pro druhý stupeň základních škol,
středních škol a ZUŠ

Olomouc 2022

Vedoucí práce: PaedDr. Taťána Šteiglová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 17.6. 2022

.....

Bc. Anna Lincová

Tímto chci poděkovat paní PaedDr. Taťáně Šteiglové, Ph.D., za její odborné vedení, cenné rady, trpělivost a motivaci při vzniku této práce. Dále chci poděkovat svému manželovi Alešovi Lincovi, Monice Tiché, Mgr. Jiřímu Bartíkovi, B.A. a Mgr. Jarmile Kováčové za podporu, cenné konzultace, rady a připomínky během zpracování tématu.

Obsah

Úvod	7
1. TEORETICKÁ ČÁST	9
1.1 Etapy psychického vývoje člověka.....	9
1.1.1 BATOLECÍ VĚK.....	9
1.1.2 PŘEDŠKOLNÍ VĚK.....	10
1.1.3 MLADŠÍ A STŘEDNÍ ŠKOLNÍ VĚK.....	10
1.1.4 PUBESCENCE.....	11
1.1.5 ADOLESCENCE.....	11
1.2. Rozvoj osobnosti z pohledu pedagogické psychologie.....	12
1.2.1 Sebepojetí.....	12
1.2.2 Sebevědomí.....	13
1.2.3 Motivace	14
1.3 Biblický pohled.....	16
1.4. Inspirační zdroje.....	17
1.4.1 Svatopluk Klimeš.....	17
1.4.2 Ariel Schlesinger.....	20
1.4.3 Cai Guo Qiang	22
1.4.4 Annegret Soltau	23
1.4.5 Jenni Dutton	26
1.4.6 Raija Jokinen.....	28
1.4.7 Lucian Freud.....	30
1.4.8 Florian Eymann.....	32
1.4.9 Jenny Holzer	33
1.4.10 Ann Hamilton.....	34
1.4.11 Eduard Ovocáček	36
2. PRAKTICKÁ ČÁST	38
2.1 První myšlenky	38
2.2 Technologická příprava	39
2.2.1 Propalování	39
2.2.2 Výšivka	41
2.3 Finální práce.....	42
2.3.1 První plátno.....	43
2.3.2 Druhé plátno.....	46
2.3.3 Třetí plátno.....	49
2.3.4 Čtvrté plátno.....	52

2.3.5 Páté plátno.....	56
3. DIDAKTICKÁ ČÁST	59
3.1 Příprava na vyučovací celek	59
3.2 Příprava na první vyučovací jednotku	60
3.3 Příprava na druhou vyučovací jednotku.....	64
3.4 Příprava na třetí vyučovací jednotku	68
3.5 Příprava na čtvrtou vyučovací jednotku.....	69
ZÁVĚR	73
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	74
LITERÁRNÍ ZDROJE.....	74
INTERNETOVÉ ZDROJE	75
OBRÁZKOVÉ ZDROJE.....	76

Text je doprovodem pro praktickou část.

Úvod

Slova jsou nedílnou součástí našeho života. Každý den jich mnoho vyslovíme, a přitom v myslí další vytváříme. Jsme obklopeni slovem v knihách, časopise, rádiu, televizi, hudbě, i v reklamě. Slova nám pomáhají předat zprávu, formulovat myšlenku a uvažovat. Když tedy přijmeme, že jsou pro nás cestou, díky které si předáváme informace každý den, můžou být ještě něco jiného? Slova jsou už od Starověku chápána jako prostředek mnohotvárný, schopný budovat i ničit. Ovlivňují jak celé národy, tak i jednotlivce. Co když má každý z nás ve svých rukou mocný nástroj a je jen na nás, jak jej použijeme? Slovo v sobě skrývá mnoho podob - může být pochvalou, napomenutím, urážkou, povzbuzením, motivací. Může projít kolem nás, aniž bychom si ho povšimli, ale také se může stát pečetí otisknutou na našem srdci a myslí. Má v sobě obrovský potenciál, který bychom neměli přehlížet. Může totiž člověka vybudovat, ale také nadobro zbořit.

Tento dopad významu slov se pro mě stal v mých úvahách natolik důležitý, že se stal východiskem mé diplomové práce. Mým cílem je ukázat na tuto sílu slov, která mají vliv na budoucí vývoj psychického zdraví člověka, a dovést kolemjdoucího diváka k zastavení, zamyšlení, k hlubšímu zkoumání sebe sama.

V prvních kapitolách teoretické části práce vysvětlím na základech pedagogické a vývojové psychologie, jak špatná a dobrá sdělení utvářejí sebevědomí, sebepojetí, hodnotu osobnosti člověka. Následně se krátce zaměřím na biblické verše, které nám ukazují ještě větší hloubku problematiky. Odkryjí, jak nebezpečný a nezrozumitelný jazyk se v nás skrývá a že je třeba jej hlídat. Ve druhé polovině představím několik umělců, kteří mě dovedli k závěrečnému dílu a inspirovali mě svým námětem nebo technikou zpracování.

V praktické části vás seznámím s technologickými postupy a bádáním, které jsem před samotnou prací musela zrealizovat. Představím soubor mých autoportrétů, na kterých demonstruji své osobní zkušenosti se slovem a motivací. Celá práce je sestavená chronologicky, od počátku až po současnost. Autoportréty dávají možnost nahlédnout do mých osobních zkušeností a zároveň pobízejí k zamyšlení nad sebou samotným.

V didaktické části je příprava na vyučovací jednotky, které jsem zrealizovala v rámci souvislých pedagogických praxí na ZUŠ Miloslava Stibora v Olomouci.

Žáky jsem seznamovala s různými výtvarnými technikami, jako je kaligram, koláž, abstrakce. Představila jsem jim slovo jako nové výtvarné médium, skrze které se mohou vyjadřovat, dokážou se do něho vcítit, dál jej rozvíjet. Ke konci jsme se se žáky dotkli i celého velkého tématu významu pozitivních a negativních slov, o kterém tato práce pojednává. Celý výsledek z pedagogických praxí je pak v této práci prezentován.

1. TEORETICKÁ ČÁST

V této části textu se hlouběji zaměřím na problematiku našich slov a výroků, které budují lidský charakter a mají vliv na sebepoznání, sebepojetí a identitu mladého člověka. Vycházím z disciplín vývojové a pedagogické psychologie, doplněné o duchovní rozměr, který budu čerpat z Bible, konkrétně z Nového zákona.

1.1 Etapy psychického vývoje člověka

V této kapitole se budu hlouběji zabývat etapami psychického vývoje člověka od batolecího věku do adolescence, jelikož to považuji za zásadní období, kdy si dítě začíná uvědomovat sebe samo a uvažovat o své hodnotě a sebepojetí. Zaměřím se především na oblast formování lidské osobnosti pod vlivem pozitivního a negativního hodnocení s dopadem na hledání identity.

1.1.1 BATOLECÍ VĚK

Batolecí věk trvá od 1. do 3. roku života. V tomto období se rozvíjí vědomí sebe sama. Až do dvou let o sobě dítě mluví ve třetí osobě tak, jak slyšelo od druhých („Tomášek udělal báb“). Ve třetím roce, začíná hovořit v první osobě. K formování identity dítěte přispívají rodiče tím, co mu o jeho osobě sdělují, např. že je rošťák, hodný chlapec, šikovný kluk. Batole jejich názor bez jakékoliv korekce přijímá. Sociální role batolete je určena jeho pohlavím, zevnějškem a chováním. Je výrazně determinována očekáváním a požadavky dospělých, kteří určité projevy dítěte podněcují a jiné potlačují.¹

V této etapě života se jedinec dostává do pomalého formování osobnosti, převážně v tom dobrém slova smyslu. Rodič se snaží potlačit špatné chování a vyzdvihnout chování dobré. Už zde si jedinec začíná uvědomovat svou identitu, kterou nekriticky přijímá ze slov svých rodičů. Je to období, kdy bychom měli začít být obezřetní, jak naše dítě hodnotíme. Neznamená to, že bychom neměli dítěti nikdy říct, že je rošťák, ale přemýšlet o tom, jak často mu toto sdělení předkládáme.

¹ Batolecí věk. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 74-75. ISBN 978-80-7435-253-9.

1.1.2 PŘEDŠKOLNÍ VĚK

Předškolní věk trvá od 3 do 6 let dítěte. Konec této fáze je ukončen nástupem do školy. V tomto období se myšlení dostává do myšlení názorového a intuitivního. V oblasti vývoje řeči se začíná vyjadřovat v celých větách, ale stále dělá chyby a nepřesnosti. U některých dětí stále přetrvává tzv. dětská patlavost (dyslalie). Začíná tzv. druhé ptací období, kdy se dítě zajímá o své okolí, klade otázky a rozšiřuje si svoji slovní zásobu na 2500 až 3000 slov. Dítě je v tomto období závislé na názoru ostatních, chybí mu kritické myšlení a plně důvěřuje úsudku dospělých osob.

„Sebehodnocení a identita je stále jednoznačně závislá na názoru jiných osob, zejména rodičů. Předškolní dítě přejímá názor dospělých nekriticky, tak jak je mu prezentován.“²

Dítěti přibývají nové sociální role mimo rodinu, zejména role žáka mateřské školy a vrstevnické role v dětské skupině. Předškolák potřebuje kontakt s vrstevníky, aby se naučil komunikovat a prosazovat se ve vztazích na symetrické úrovni. Důležitým procesem z hlediska začlenění dítěte je vývoj svědomí a pocitu viny. Dítě si začíná být vědomo svých povinností a v případě porušení pravidel prožívá pocit viny.³

1.1.3 MLADŠÍ A STŘEDNÍ ŠKOLNÍ VĚK

Období mladšího a středního školního věku trvá od 8. do 12. roku. Dítě se plynule rozvíjí ve všech oblastech a tuto fázi je možné chápat jako období přípravy na dospívání. Sebepojetí školáka již není tak proměnlivé a závislé na okamžité situaci, jako tomu bylo u předškoláka. Po osmém roce začíná být úroveň sebehodnocení stabilní. Při popisu sebe sama se nezaměřuje jen na objektivní charakteristiky jako je například vzhled, ale stále více zná i své psychologické vlastnosti a schopnosti.

Dle E. Ericksona je pro děti typická snaživost a píle. Děti chtějí uspět, splnit očekávání a požadavky dospělých tak, aby dosahovaly jejich pozitivní hodnocení a

² Osobnost, identita, vývoj svědomí. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 85. ISBN 978-80-7435-253-9.

³ Předškolní věk. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 81-86. ISBN 978-80-7435-253-9.

dosáhly tak i kladného sebehodnocení. Tento proces je zásadní pro utváření sebehodnocení dítěte. Prostředkem k potvrzení vlastní hodnoty je výkon, kdy dítě chce úkol nejen splnit, ale splnit ho dobře. Podstatnou roli zde hraje i srovnávání s vrstevníky v různých oblastech (např. v tělesné obratnosti). V případě častých neúspěchů a selhání se upevňuje pocit méněcennosti a vlastní neschopnosti.⁴

1.1.4 PUBESCENCE

Období dospívání je přechodným obdobím mezi dětstvím a dospělostí. Začíná okolo 11 roku a trvá přibližně do 15 let. Změny v osobnosti se projevují kolísavostí emočního ladění. Pubescent ztrácí bývalou citovou jistotu a stabilitu, je více v napětí a jeho emoční reakce jsou nápadnější. Změna emočního prožívání se projevuje impulzivitou a nedostatkem sebeovládání.

Toto období sebou přináší nejistoty a obavy spojení se sebou samým, s pocity vlastní nedostatečnosti, strachem ze selhání a sociálním odmítnutím. Nárůst těchto strachů je obvyklý a potvrzují je mnohé studie. Z pocitů nejistoty vyplývá vztahovačnost, přecitlivělost na okolní reakce lidí, které pubescent může vnímat jako kritické, a vyplývá ze zvýšené zranitelnosti. Často stačí, aby dospělý neměl čas, nepovažoval problém dospívajícího za důležitý, nebo žertoval, a pubescent to považuje za nepřátelský postoj vůči jeho osobě. V dospívání se rozvíjí schopnost introspekce, kdy se zaměřuje na své pocity, prožitky, myšlenky a objevuje tak svůj vnitřní svět. Dochází ke zvýšené uzavřenosti a nechuti projevovat své city navenek.⁵

1.1.5 ADOLESCENCE

Poslední fází dospívání je adolescence. Trvá přibližně od 15. do 20. roku. Vstup do této fáze je biologicky ohraničen pohlavním dozráním, dosažením reprodukční schopnosti. Adolescence je přechodné období před dosažením dospělosti. Ve svém myšlení směřují často k základním otázkám své existence, smyslu života, světového názoru, zabývají se tím, jaký styl života si zvolit a podrobují kritice svět dospělých. Všímají si různých nespravedlností, zajímají se o světové problémy, hledají opravdové hodnoty, ideály a jiný způsob života.

⁴ Batolecí věk. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 98-101. ISBN 978-80-7435-253-9.

⁵ Pubescence. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 106-110. ISBN 978-80-7435-253-9.

V adolescenci se završuje rozvoj identity. Dospívající je silně zaujatý sebezpoznaním, chce vědět kdo je, kam patří, kam směřuje a v čem je jeho smysl života. Hledá svou identitu experimentováním, střídá zájmy, mění názory, hledá nové zážitky. Někdy potřebuje nutně budovat svou identitu, což sebou přináší potíže, které jsou spojovány s pojmem tzv. adolescentní krize.⁶

1.2. Rozvoj osobnosti z pohledu pedagogické psychologie

Tato kapitola představuje základní pojmy, jako je sebepojetí, sebevědomí a motivace, a jejich význam pro budování identity a osobnosti mladého člověka.

1.2.1 Sebepojetí

Každý z nás prožíváme sám sebe v každém okamžiku svého bdění, ale když se máme vylíčit pomocí slov, střetáváme se s mnoha různými problémy. Odkud se bere jedincův obraz o sobě? Je jisté, že se nerodíme s hotovým obrazem. V podstatě se nerodíme s vůbec žádnými obrazy. Novorozenci si začínají uvědomovat své „já“ až kolem třetího roku života, kdy procházejí zvláštním obdobím negativismu a projevují sami sebe jako samostatné jedince.

Samotný ranný sebeobraz dítěte je tedy naučený a závislý na popisech, které poskytují rodiče. Takovýto získaný obraz nemusí být pravdivý, ale je důležité si uvědomit, že bývá dítětem přijímán, zvnitřněn a užíván k sebevymezení. Pokud své děti budeme neustále označovat za zlé, přijmou tento obraz a začnou se tak samy vnímat. Je třeba si uvědomit, že pokud svým dětem budeme říkat, že jsou zlé, neznamená to, že tím z nich uděláme děti hodné. Malé děti jsou ovládány silnými emocemi a mají malou kontrolu nad vlastním chováním. Nemají natolik rozvinuté schopnosti řeči a myšlení, aby mohly o svém chování uvažovat. Bude-li se dětem neustále říkat, že se chovají špatně, určitě se budou cítit méněcenné a provinilé v důsledku zvnitřnění označení. Hodné děti z nich ale nebudou.

Jakmile začnou chodit do školy, začnou je označovat další důležití dospělí. Jejich hodnocení tak bude v rukách rodičů a pedagogů. Děti, které jsou pak oběťmi neuspokojivých sebeobrazů doma, trpí tím více, pokud jsou tyto obrazy potvrzeny i ve

⁶ Adolescence. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 117. ISBN 978-80-7435-253-9.

škole. Takovýmto dětem jsou automaticky odpírány příležitosti zdravého sebepojetí, které je důležité pro duševní zdraví i do budoucích let.⁷

„Malé děti si jsou vědomy, že existují, ale o této existenci toho moc nevědí. Kdyby byly ponechány samy sobě, začaly by se poznávat, seznamovat se se svými city a s tím, co mají a nemají rády. Ale žijí v sociálním světě a dospělí lidé kolem nich se obvykle s jejich vlastním sebepoznáním neuspokojí. Místo toho o dětech záhy začnou mluvit, začnou jim „dávat nálepky“ určitých vlastností. Dítě se tak stává hodným, zlobivým, pravdomluvným nebo prolhaným. A jelikož malé děti nedokážou posoudit pravdivost či nepravdivost těchto označení a také vzhledem k tomu, že jsou každou svou životní potřebou závislé na dospělých, přijímají tato označení bez protestů.“⁸

1.2.2 Sebevědomí

Ze všech oblastí sebepojetí je sebevědomí jednou z nejdůležitějších potřeb. Sebevědomí ovlivňuje neschopnost vážit si sebe sama, ostatních lidí, a může vést až ke vzniku duševního onemocnění. Takoví lidé, trpící nízkým sebevědomím, mají pocity nedostatečnosti, beznadějnosti. Nevidí se důležitými a hodnotnými členy společnosti, soustavně podceňují své schopnosti a hodnotu.

Je potřeba zmínit výzkum Stanleyeho Coopersmitha, který se zaměřil na tyto pocity, které se začínají projevovat u dětí na druhém stupni základních škol, ale neodpovídají skutečnému studijnímu potenciálu dětí. Jeho výzkum spočíval v tom, že si vybral vzorek desetiletých chlapců, kteří pocházeli z rodin středních vrstev, nebyly mezi nimi žádné rozdíly v oblasti inteligence, ani tělesné přitažlivosti. Výrazně se však lišili ve svých vztazích s rodiči. Na konci celého výzkumu byli chlapci podrobeni psychologickým zkouškám a rozděleni do tří skupin: s vysokým, středním a nízkým sebevědomím.

Chlapci s vysokým sebevědomím pocházeli z domovů, kde byli považováni za významné, zajímavé osobnosti, byly respektovány jejich názory a stanoviska, rodiče jim projevovali svůj cit tělesným kontaktem, a všemi možnými způsoby jim dávali najevo, že pro ně mnoho znamenají. Doma zakoušeli kladné přijetí, rodiče kladli větší

⁷ Význam učení pro sebepojetí. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: Příručka pro učitele*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 246-247. ISBN 978-80-262-0741-2.

⁸ Význam učení pro sebepojetí. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: Příručka pro učitele*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 246. ISBN 978-80-262-0741-2.

nároky, a své děti velmi dobře znali. Oproti tomu chlapci s nízkým sebevědomím své rodiče vnímali jako nespravedlivé. Jejich výchova byla mezi přehnanou přísností a přehnanou shovívavostí, a tak si nebyli jisti, na čem jsou. Doma na ně kladli mnohem menší nároky, bylo zde méně zřetelné vedení, nároky byly nejasné, a rodiče toho o svých dětech moc nevěděli.

Z toho můžeme vyvodit, že úroveň sebevědomí průkazně souvisí s chováním rodičů. Chlapci velkou měrou převzali a zvnitřnili obraz, který jejich rodiče vytvořili. Chlapci s vyšším sebevědomím si na sebe kladli vyšší nároky, nebáli se neúspěchu nebo kritiky. Díky tomu netrpěli nadměrnými obavami z neúspěchu, rádi se zapojovali do činností a bez zábran vyjadřovali své pocity. Pokud se setkali s neúspěchem, neodstrašilo je to. Byli pevní ve své hodnotě. Naopak chlapci s nízkým sebevědomím na sebe kladli mnohem menší cíle a vyhýbali se riziku. Neúspěch vnímali jako další ránu.⁹ Z toho nám vyplývá, že na rozvoj sebevědomí jedince má nepostradatelný vliv rodič dítěte. Může ovlivnit jeho budoucí snahu při plnění úkolů a tím jej i motivovat k překonávání životních překážek.

1.2.3 Motivace

Důležitou oblastí osobnosti, spjatou s rysovými i stavovými přístupy, je motivace. U lidí můžeme mluvit o obecném smyslu motivace (motivace k úspěchu, motivace vycházet s lidmi), ale můžeme hovořit i o současně se měnících stavech (jsem motivován dnes dobře pracovat, ale včera jsem nebyl). Motivace je stránkou osobnosti, která se v mnoha místech dotýká vyhlídek na úspěch nebo selhání dítěte. Motivy aktivizují a organizují chování i prožívání a mají za cíl změnit existující neuspokojivou situaci a dosáhnout něčeho pozitivního.

Motivaci můžeme rozdělit na *Intrinsickou*, která je nám přirozeným pudem zvědavosti, zkoumání a objevování okolního světa, a *Extrinsickou*, která obvykle zahrnuje známkování, vysvědčení, sdělení rodičů a pochvaly. Úspěšnost v této oblasti pomáhá budovat prestiž dětí v očích vlastních, v očích rodičů a učitelů. Je zde ale nebezpečí úzkosti ze selhání a neúspěchu.¹⁰

⁹ Vývoj sebevědomí. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: Příručka pro učitele*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 255-257. ISBN 978-80-262-0741-2.

¹⁰ Motivace. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: Příručka pro učitele*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 153-154. ISBN 978-80-262-0741-2.

1.2.3.1 ÚSPĚCH A NEÚSPĚCH

Mezi základní motivační faktory můžeme zařadit úspěch a neúspěch. Samotný úspěch je žáky vnímán jako odměna, která dává zpětnou vazbu o jeho schopnostech. Úspěch vyvolává příjemné pocity a posiluje sebevědomí žáka. S prožitkem úspěchu stoupá i síla motivu. Úspěch může posilovat vztah mezi žáky a učiteli. Neúspěch silně ovlivňuje sebehodnocení a sebeobraz žáka. Opakovaný neúspěch může vést ke stavu naučené bezmocnosti. Děti by měly zažívat spíše pocit úspěchu a našim úkolem je hledat, za co by se dal žák pochválit. Problém nastává, pokud naučená bezmocnost pramení z vnitřních příčin, kdy je žák dlouhodobě přesvědčený o své nedostatečnosti. Takovéto přesvědčení může dítě provázet i několik let, i do dalších mimoškolních situací.¹¹

Děti by se měly ze svých chyb a nezdarů učit tak, že začnou pátrat, kde se zmýlily, a vytvářet si strategie, jak se chybám v budoucnu vyvarovat. Selhání ve škole je spíše postojem mysli než objektivní skutečností. Některé děti si tento postoj selhání vytvoří i za pomoci učitelů, kteří je neustále kritizují před třídou. Takovíto žáci budou mít sklon se vzdávat a projevovat malou motivovanost.¹²

1.2.3.2 MOTIVACE A ZPEVNĚOVÁNÍ

Rodičovská chvála a pozornost je mocným druhem zpevnění. Dítě zjišťuje, že věnovat se požadovaným činnostem, je způsob, jak chválu opakovaně získat. V důsledku se taková činnost stává pevnou součástí jeho repertoáru chování. Později se naučená činnost může dočkat ocenění např. u učitelů, v soutěžích, při vzniku nových přátelství. Tyto poznatky jsou důležité jak pro rodiče, tak i pro pedagogy, jelikož vypovídají o utváření sebevědomí dítěte a mohou poskytnout určité praktické vedení jak optimálně ovlivnit rozvoj sebevědomí a to jak doma, tak i ve škole.¹³

¹¹ Motivace. LEMROVÁ, Soňa. *Pedagogická psychologie*. Olomouc, 2017, s. 34-36. ISBN 978-80-244-5261-6.

¹² Reagování učitele na úspěch a selhání dětí. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 219. ISBN 978-80-262-0741-2.

¹³ Význam pro učitele. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: Příručka pro učitele*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 257-258. ISBN 978-80-262-0741-2.

1.3 Biblický pohled

Základním zdrojem, ze kterého jsem čerpala, se mi stala Bible. Inspirovala mě jako jedna z prvních a pomohla mi rozvinout myšlenku, která se později potvrdila i v základech pedagogické a vývojové psychologie. Jsem přesvědčená, že nám může odkrýt ještě hlubší duchovní pohled do celé problematiky.

Kdybychom chtěli hledat pojem „slovo“ v Bibli, otevřelo by se nám více výkladů, jak jej chápat. Uvedu zde základní definici:

1. Slovo Hospodinovo jako zákon pro člověka.
2. Slovo, které má nadpřirozenou moc a kterým byl svět stvořen.
3. Slovo, které přináší naději, očistění, uzdravení a odpuštění hříchů.
4. Slovo spojované s osobou Ježíše Krista a Biblickými texty.
5. Slovo jako běžná lidská řeč, ale i zvěstování naděje.

Slovo se také vykládá, jako synonymum pro „jazyk“, který je nebezpečným nástrojem člověka. Je pokládán za nástroj hříchu a pýchy, přirovnáván k meči, k nabroušené břitvě, hadím ostrím.¹⁴ Tyto všechny vlastnosti jsou stručně shrnuté v Novém zákoně, Listě Jakubově:

„Tak i jazyk je malý úd, ale může se chlubit velkými věcmi. Považte, jak malý oheň může zapálit veliký les! I jazyk je oheň. Je to svět zla mezi našimi údy, poskvřňuje celé naše tělo a ničí celý náš život, sám podpalován pekelným plamenem. Všechny druhy zvířat i ptáků, plazů i mořských živočichů mohou být, a jsou kroceny člověkem, ale jazyk neumí zkrotit nikdo z lidí. Je to zlo, které si nedá pokoj, plné smrtonosného jedu. Jím chválíme Pána a Otce, jím však také proklínáme lidi, kteří byli stvořeni k Boží podobě. Z týchž úst vychází žehnání i proklínání.“ (List Jakubův 3, 5-10)¹⁵

¹⁴ NOVOTNÝ, Adolf. *Biblický slovník: Díl 1. A-R*. Praha: Kalich, 1956, s. 278.

¹⁵ HRUŠKA, Milan, ed. *List Jakubův. Studijní bible s výkladovými poznámkami*. Jižní Korea, 2001, s. 2048-2049. ISBN 978-0-7361-0419-9.

Jazyk, kterým běžně komunikujeme, je zde definován jako něco nezkrotného, silného, hanlivého, malého, a přitom plného moci. Jazykem chválíme i proklínáme a tak je třeba mít na mysli, jak velkou moc má v rukách každý z nás. Proto bychom měli nejdříve přemýšlet a poté mluvit, abychom svými slovy neubližovali druhým.

„Z vašich úst at' nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost.“ (List Efezským 4, 29)¹⁶

Neznamená to však, že bychom měli dětem a dospělým kolem sebe lhát a za každou cenu se snažit je jen chválit a potěšovat. Myslím, že je velmi důležité, jakým způsobem s druhými jednáme. Každá, i špatná zpráva, se dá říct dvěma způsoby, buď abychom druhého shodili, znevážili, zranili, nebo abychom jej v lásce budovali. Je tedy důležité přemýšlet, jakým způsobem sdělovat slova, která mohou být druhou osobou chápána negativně.

1.4. Inspirační zdroje

Pro mou práci jsem vybrala několik umělců, kteří mě inspirovali v mé praktické práci. Jsou zde výtvarníci z českého i světového výtvarného prostoru, od 1. poloviny 20. století až po současnost. První skupina při své práci využívá oheň, výbuchy a destrukci jako hlavní vyprávěcí médium své tvorby. Druhá skupina pracuje s motivem portrétu sebe a druhých. Třetí skupina při své práci pracuje s obrazem, písmem a technikami jako je malba, výšivka, fotografie, nebo s jejich kombinacemi.

1.4.1 Svatopluk Klimeš

Českým vizuálním umělcem, který při své práci využívá médium kresby, malby a fotografie, je Svatopluk Klimeš. Pohybuje se mezi žánry, dobovými tendencemi, klasickými i netradičními technologiemi. Narodil se v roce 1944 v Praze a vystudoval Střední uměleckoprůmyslovou školu a Akademii výtvarného umění v Praze. Je zakládajícím členem skupiny Papiriál a současným členem skupiny UB. Pořádal několik samostatných a skupinových výstav v České republice a v Německu. Je zastoupen v mnoha českých galeriích.

¹⁶ HRUŠKA, Milan, ed. List Efezským. *Studijní bible s výkladovými poznámkami*. Jižní Korea, 2001, s. 1937. ISBN 978-0-7361-0419-9.

Na výtvarné scéně působí od 2. poloviny 60. let 20. století a ve své tvorbě nepřestává objevovat stále nové možnosti vyjadřování. Jednotlivým prvkem Klimešovy tvorby je oheň, jehož očištnou, až magickou sílu využívá k tvorbě a dotváření maleb, kreseb, koláží nebo fotografií. Oheň používá buď přímo k propalování, nebo ke kresbě kouřem, anebo i nepřímo, kdy pracuje s popelem. Dalším způsobem je používání rozžhavených raznic, pracuje s kamenem, dřevem, které také vystavuje působení ohně. Oheň má pro něj hodnotu archetypu, který propojuje dnešní dobu s již dávnou historií, ohněm otevírá témata zapomenutá nebo opomíjená. Klimeš se odkazuje na známého myslitele starověku Hérakleita, který chápal oheň jako neustálý koloběh stvoření a zániku. Oheň je jako symbol neustávající změny a mohl by být znakem i dnešní rychle se měnící společnosti. Klimeš pracuje na hraně určenosti a náhody. Jeho tvorba je plná protikladů a hledání skrytých významů. Další částí jeho tvorby jsou performance, ve kterých převážně používá oheň. S diváky vstupuje do dialogu a činí je spoluautory, čímž zvyšuje energii procesu happeningu. Svatopluk Klimeš nám svou tvorbou předkládá různé verze pohledů na svět. V rámci svého humanitního založení si ale netrvá na jediné možné pravdě, ale předkládá nám více možných verzí pohledů.¹⁷

Svatopluk Klimeš mě inspiruje tím, jak pracuje s ohněm a využívá jej. Jeho práce má mnoho podob, jak už po stránce technické, tak i materiálové. Zaujalo mne, jak svá díla završuje i v katalogích z výstav, kde mezi fotografiemi prací nalezneme propálené kusy stránek, jako by i samotná kniha byla dalším jeho dílem, se kterým můžeme být v přímém kontaktu.

¹⁷ KLIMEŠ, Svatopluk a Alena BERÁNKOVÁ. *Svatopluk Klimeš: oheň do papíru nazabalíš III*. Litoměřice: Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích, 2018. ISBN 978-80-87784-32-7

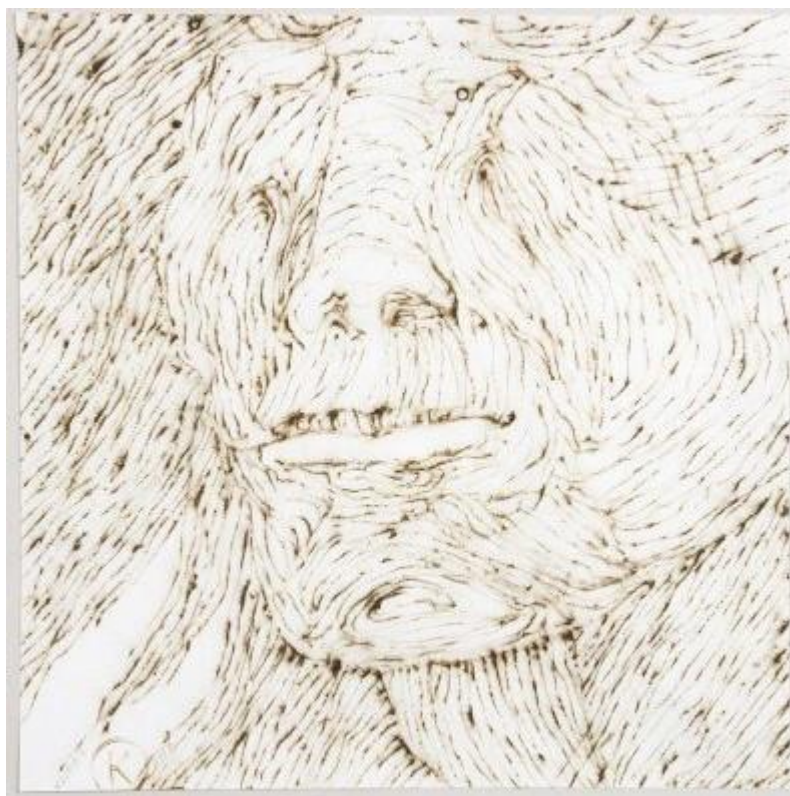


Obrázek 1. Svatopluk Klimeš, Bitva na Bílé hoře, popel, oheň, kouř, akryl na plátně, 200 × 200 cm, 2020

Obrázek 2. Svatopluk Klimeš, instalace Schrány, 9× buničina, oheň, voda, 80 × 50 cm



Obrázek 3. Svatopluk Klimeš, Poslední slova



Obrázek 4. Svatopluk Klimeš, *Přeludy*, 2008

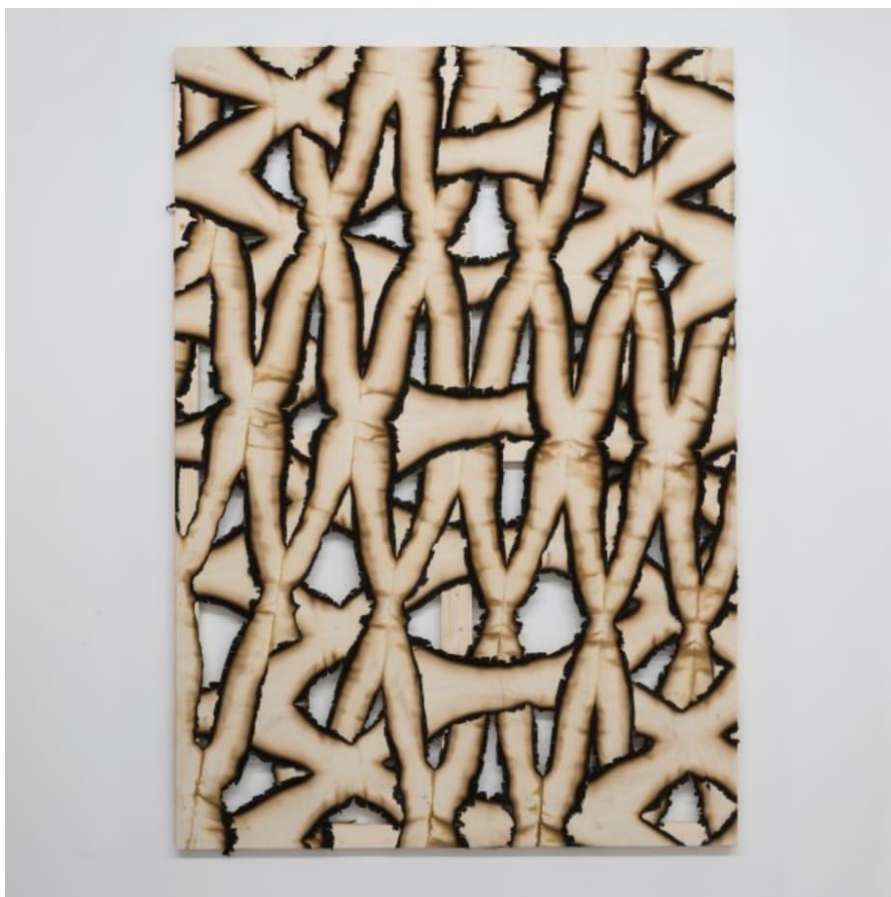
1.4.2 Ariel Schlesinger

Umělec Schlesinger se narodil v roce 1980 v Jeruzalémě a studoval tam na Bezalelově akademii umění mezi lety 1999 až 2003. Jeho rozmanitá tvorba se pohybuje mezi sochařstvím, konceptuálním uměním a instalací. Ve své práci proměňuje produkty denní potřeby ve vzácné a netradiční předměty. Jejich proměnou a poškozením, vytváří z bytových doplňků svět poetických obrazů, které spojuje s předměty pro domácnost za účelem vytvoření absurdních děl. Obyčejné předměty jsou ve styku s neočekávanou situací, jeho práce je procesní, plná kontextu a napětí.¹⁸ Destrukce, často symbolizovaná ohněm, hraje v jeho práci klíčovou roli. Sám říká že věci neničí, ale ukazuje možnost jejich obnovy, nalezení rovnováhy a nových sil.¹⁹

Zaujal mě jeho přístup k samotnému výtvarnému dílu, kdy dává element ohně do nepravděpodobných až nemožných situací, a tím vytváří tak zajímavé objekty.

¹⁸ *Galleria Massimo Minini* [online]. [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://www.galleriaminini.it/artist/ariel-schlesinger-2/#bio>

¹⁹ CRIVELLI VISCONTI, Jacopo. Ariel Schlesinger: Elvira. *GalleriesNow* [online]. [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://www.galleriesnow.net/shows/ariel-schlesinger-elvira/>



Obrázek 5. Ariel Schlesinger, Bez názvu, spálené plátno, 2016



Obrázek 6. Ariel Schlesinger, Začali jsme s plamenem, 2019



Obrázek 7. Ariel Schlesinger, Bez názvu (sklenice na víno) C-print 60 × 40 cm, 2016

1.4.3 Cai Guo Qiang

Čínský umělec Cai Guo Qiang pracuje s uměleckými médii jako je kresba, malba, instalace, video a performance. V letech 1981 až 1985 vystudoval scénografii na divadelní akademii v Šanghaji. Cai experimentoval se střelným prachem už ve svém rodném městě a pokračoval ve vývoji formátu děl a prací. Jeho díla často reagují na místní kulturu a historii, čerpá ze sociálních problémů a navazuje dialog mezi divákem a širším vesmírem kolem. Od roku 1995 žije a pracuje v New Yorku. Získal několik významných ocenění včetně Zlatého lva na Bienále v Benátkách v roce 1999. Sloužil také jako člen kreativního týmu a jako ředitel vizuálních a speciálních efektů pro zahajovací a závěrečný ceremoniál olympijských her v Pekingu v roce 2008.

Během posledních 30 let uspořádal několik samostatných výstav v hlavních uměleckých centrech po celém světě.²⁰ Ve své práci začal používat střelný prach k podpoře spontánnosti a konfrontaci s uměleckou tradicí a společenským klimatem v Číně. Cai při své práci používá bohaté škály materiálů, symbolů, vyprávění a tradic.²¹

Cai Guo Qiang je pro mě velkou inspirací. Jeho práce je destruktivní a půvabná zároveň. Zajímavé je, jak dosahuje propálených ploch za pomoci železa ve střelném prachu, a předem připravených šablon. Inspiroval mě svým odvážným přístupem k výtvarnému procesu a samotnému dílu.



Obrázek 8. Cai Guo Qiang, Krokodýl a slunce, střelný prach na papíře 233 × 463,8 cm. 2007

²⁰ *Cai Guo-Qiang* [online]. [cit. 2022-05-14]. Dostupné z: <https://caiguoqiang.com/about-the-artist/>

²¹ *Art21* [online]. [cit. 2022-05-16]. Dostupné z: <https://art21.org/artist/cai-guo-qiang/>



Obrázek 9. Cai Guo Qiang, Nepojmenovaná příroda, instalace v The Whitworth v Manchesteru, 2008



Obrázek 10. Cai Guo QianG, Penglai / Horai – 2, střelný prach, japonský papír, 153,5 ×202,5 cm, 2015

1.4.4 Annegret Soltau

Známa německá feministická umělkyně Soltau, která pochází z generace občanských protestů 70. let, v letech 1967 až 1973 studovala kresbu, malbu a grafickou techniku leptu na umělecké akademii v Hamburku. Právě technika leptu jí podnítila v její další tvorbě svou haptickou podobou, kterou zanechávala linie a čáry na kovové desce před vytisknutím. Později tuto techniku přesunula na černou nit, kterou prošívala fotografie. Svou tvář začala omotávat nití, dokud nepřestala úplně vidět, slyšet a stala se takříkajíc izolovanou. Nit pronikala do kůže až po hranici bolesti, kde deformovala původní tvář. Tento akt připomíná mumifikaci, která trvá do té doby, dokud nepoužije nůžky, aby se osvobodila. Černá nit pro ni představuje tradiční materiál, kterým ženy šijí, zároveň i hojivou nit, která se používá v chirurgii při operacích.

Jejími prvními náměty byly různé stavy žen a autoportréty, uzavřené vlastními vlasy. Po studiích vystavovala v ženské galerii *Andere zeichen – Frauen + Kunst* v Berlíně, do které nesměli žádní muži. V té době porodila dceru a byla těhotná s druhým dítětem. Ukazovala své nově vytvořené těhotenské a porodní snímky. Pro takovou prezentaci neměli v tehdejší době pochopení ani muži ani ženy.

Ve své tvorbě vytvářela videokazety, ve kterých vymýšlela představení, jež odpovídala jejímu současnému stavu. Některá z nich byla nazvána: panika, neshoda, naděje, paměť, adresa, narození. V roce 1983 ukázala velkou videoinstalaci s těmito představeními ve *Frankfurter Kunstverein*. Byla přijata velmi kontroverzně a žádné noviny o ní nechtěly napsat recenzi.

Soltau se vnitřně ztotožňuje s feminismem, pro nějž využívá kontroverzní fotografické portréty nahých těhotných těl, včetně svého, a následně je obaluje černou nití. Ženská těla se pro ni stávají abstraktními formami i výchozími materiály, které v nadcházejících letech stříhá a spojuje dohromady. Stehy v její práci mají sílu vzpomínek, genderových rolí, hodnot a empatií. Dnes se ve své tvorbě posunula směrem k digitálním kolážím a stále se cítí být spojena s feministickým hnutím. Od března 2022 se podílí na feministickém uměleckém projektu v Santiagu de Chile, kde německé a chilské umělkyně vstupují do dialogu. Spojuje je vzájemná touha podnítit svým uměním diskuse o feministických utopiích.²²

Annegret Soltau mě inspirovala svým neutřelým přístupem k tělu a sobě samotné. Tak jako já, i ona pracuje se svým autoportrétem ve fotografii, který omotává a prošívá za pomoci černé nitě. Kolem sebe tak utváří ohraničený prostor, kterým se izoluje od okolního světa. Její práce je zaměřená i na různé stavy mysli člověka, které se projevují deformacemi obličeje i těla. Tyto deformace jsou technologicky na pomezí koláže a výšivky a posouvají náš pohled do hlubin člověka, jež nejsou běžně vidět.

²² MDIVANI, Nina. Můj přímý autoportrét byl považován za urážlivý: Rozhovor s Annegret Soltovou. *Whitehot magazine* [online]. 2022 [cit. 2022-05-14]. Dostupné z: <https://whitehotmagazine.com/articles/offensive-interview-with-annegret-soltau/5315>



Obrázek 11. Annegret Soltau, Self #1,1-14, fotky z představení, 250 × 100 cm, 1975



Obrázek 12. Annegret Soltau, Maska IV 26.11.75, želatinový stříbrný potisk s přešitou nití, 15,5 × 10,5 cm, 1975

Obrázek 13. Annegret Soltau, Těhotná, C-potisk s přešitou nití, 10,7 × 7,8 cm, 1975

1.4.5 Jenni Dutton

Jenni Dutton je britská multimediální umělkyně, která se už od svého dětství velmi aktivně zajímala o umění. Pracovala s nejrůznějšími materiály. Kopírovala kresby umělců, modelovala ptačí hnízda z vlny, navrhovala vlastní oblečení. Přihlásila se na uměleckou školu v Londýně a studium dokončila roku 1972. Malovala abstraktní kompozice, navrhovala vlastní oblečení, experimentovala s patchworkem a tkaním. Když končila školu, začala pracovat na konceptuálním oblečení, mezi které patřily šaty z lidských vlasů nebo korzety z rybích kůží.²³

Její nejznámější dílo je série portrétů, které nazvala: „*The dementia Darnings*“, na kterých začala pracovat v roce 2011. V té době začala pečovat o svoji maminku, u které se rozvíjela stařecká demence. Šitím začala vytvářet několik velkoformátových portrétů své maminky pomocí fotek z alba a těch aktuálních.

Svoje plátna mnohdy převážela domů, kde jí maminka pozorovala při práci. Díky této práci se jí podařilo vyrovnat se s propadem maminky do stařecké demence.

²³ ARMITAGE, Bethany. Seznamte se s tvůrcem – Jenni Dutton. *Craftworld* [online]. 2018 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://craftworld.com/cms/meet-the-maker-jenni-dutton/>

Její maminka zemřela v roce 2015 a tak tato série zůstala jako svědectví o jejím životě.²⁴

Dílo Jenni Dutton mě velmi inspirovalo svým příběhem. Vypráví o bolesti ze ztráty blízkého člověka a zároveň se díky tomu s ní vyrovnává. Jednotlivá plátna postupují chronologicky, kdy se nám její maminka proměňuje před očima od svého mládí, až po stařeckou demenci. Velmi inspirativní je i přístup, jak s textilním vláknem překrývá jednotlivé plochy a buduje živý obraz před naším zrakem.



Obrázek 14. Jenni Dutton, Maminka se skvrnitou mašlí, série portrétů
„The dementia Darnings, nit' všitá do šatové síťky, 220 × 140 × 45 cm, 2011

Obrázek 15. Jenni Dutton, Maminka s červeným pruhovaný šátkem,
série portrétů „The dementia Darnings, nit' všitá do šatové síťky, 130 × 190 cm, 2012

²⁴ DUTTON, Jenni. Dementia Darnings. *Jenni Dutton* [online]. 2017 [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: <http://www.jennidutton.com/dementiadarnings.html>



Obrázek 16. Jenni Dutton, *Máma spí v křesle*, série portrétů „The dementia Darnings“, výšivka 130 × 190 cm, 2014

Obrázek 17. Jenni Dutton, *Máma vzhůru*, série portrétů „The dementia Darnings“, výšivka, 130 × 90 cm, 2015

1.4.6 Raija Jokinen

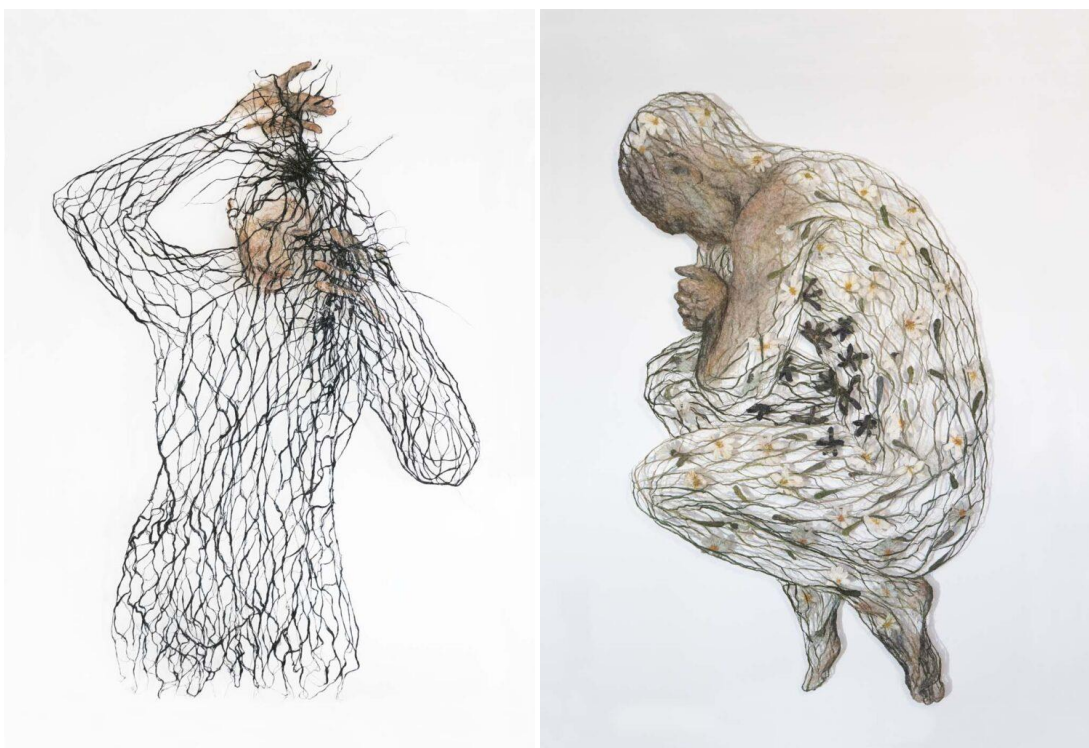
Finskou umělkyni Jokinen už od mala zajímalo kreslení a tvoření. Již v 5 letech se naučila šít na stroji. Nejdříve přemýšlela, že se stane veterinářkou, ale poté se rozhodla studovat Univerzitu umění. Trvalo tři roky, než byla přijata. Nakonec v roce 1990 promovala s nejlepším hodnocením.²⁵

Ve svém textilním umění zobrazuje lidskou bytost ze všech jejích aspektů: fyzických, mentálních i emocionálních. Dvourozměrné obrazy, které vytváří, připomínají spíše kresbu, a prostorové formy oděvů připomínají spíše sochu. Během své práce používá rýžový škrob. Tím lepí jednotlivá vlákna po natvarování a zaschnutí. Používá svojí vlastní techniku, které říká „kreslit lnem“. Vlákna pak propojuje a upevňuje pomocí šití.

²⁵ Raija Jokinen. *Textile Curator* [online]. [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: <https://www.textilecurator.com/home-default/home-2-2/raija-jokinen/>

Svoji inspiraci nachází v lidech kolem sebe, pozoruje jejich gesta, která ukazují na jejich pocity. Pozoruje je, aby získala vhled do jejich emocí, myšlenek a zkušeností. Pak tento neviditelný svět zobrazuje v hmatatelné tělesnosti svých textilních děl. Formy oděvů reprezentují duši, která žije bez vlivu těla, a její díla vypovídají o zvláštní citlivosti k přírodě. Vzory, které používá jsou tvořené kořeny, větvemi, vodními toky, žilami a nervy a vytvářejí vzorec, který lze nalézt ve všech živých organismech.²⁶

Tato umělkyně mě inspiruje vzory, promítajícími se na figurách. Působí na mě jako živá, rozrůstající se, dalo by se říct až parazitující vlákna, která se upnula na člověka. Autorka je pozoruhodná v tom, jak tento motiv dokáže skloubit s pozicemi těla, a vyprávět tak pocity druhých. Právě podobný motiv jsem i já použila ve své praktické práci pro zhmotnění slov, jako parazitující sílu přicházející z vnějšku.



Obrázek 18. Raija Jokinen, Spleti 1, strojové vyšívání, 58 × 99 cm, 2017

Obrázek 19. Raija Jokinen, Zvadlé díly, strojové vyšívání, 57 × 98 cm, 2020

²⁶ KARGÓL, Marta. Raija Jokinen představuje lidskou duši s oblečením. *Textiel Plus* [online]. 2019 [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: <https://textielplus.nl/artikelen/raija-jokinen-verbeeldt-met-kledingstukken-de-menselijke-ziel/>

1.4.7 Lucian Freud

Rodiče tohoto umělce, kteří žili v Berlíně, museli roku 1933 uprchnout před nacistickým režimem. V roce 1939 se Lucian stal britským občanem. V jeho rané tvorbě ho zaujal surrealismus, poté magický realismus. Jeho jméno je nejvíce spojováno s poválečnou figurativní britskou malbou, která dokázala oslovit i mladou generaci. Jeho dílo však bylo vnímáno po celá desetiletí jako konzervativní a nemoderní. Slavným se stal, až když mu bylo skoro 70 let.

Charakteristické jsou pro něj portréty a figurální výjevy s groteskně umocněnými nahými modely. V malbě pracoval se staromistrovskou technikou vrstvené olejové malby. Sezení v ateliéru trvalo měsíce a Freud se vždy dožadoval, aby byl model vždy přítomen. Byl známý svojí pracovitostí, pracoval sedm dní v týdnu a během jediného dne stihl pokročit na 3 až 4 obrazech. Nahá lidská těla maloval jako hroudy masa, doplněné o další detaily, jako jsou genitálie a žíly. Jeho nejslavnějším obrazem je „*Supervisor Sleeping*“ z roku 1995, krátce označovaný jako Velká Sue. Modelku zachycuje v leže s jejími 127 kily. Byl považován za mistra portrétů, mezi jeho nejznámější patří portrét královny Alžběty II., odsouzený veřejností jako hanlivý. Freud maluje člověka takového, jaký je. Nesnaží se člověka nijak zlepšit, ale naopak zobrazuje i jeho aktuální psychické rozpoložení.²⁷

Dílo Luciana Freuda mě zaujalo přístupem, kterým zpracovává jednotlivé portréty. Autor je sice malíř a technologicky se odlišuje od mé práce, ale má společné to, že zobrazuje člověka takového, jaký je. Jeho záměrem je namalovat skutečné psychické rozpoložení, ve kterém se v daném momentě portrétovaný nachází. Odmítá zkrášlování, ale zachycuje hrubou realitu stavu mysli. Zajímavá je i jeho práce s autoportrétem, kde sám sebe zaznamenává z podhledů, s unaveným a smutným výrazem ve tváři.

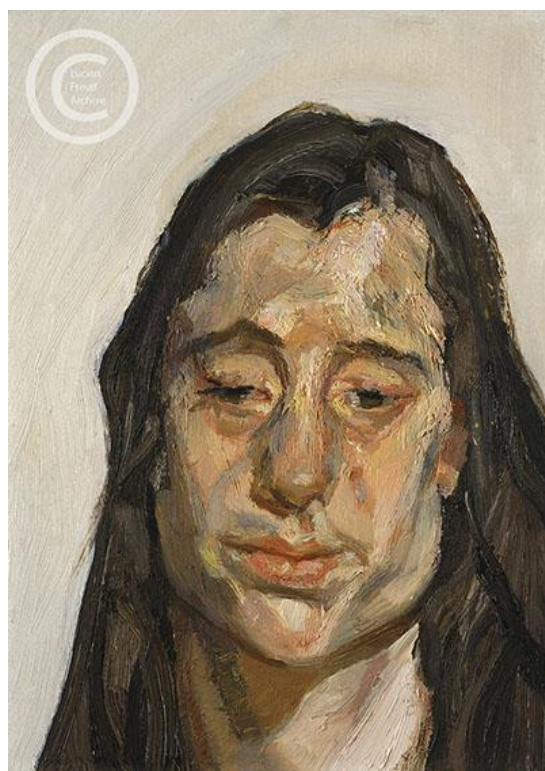
²⁷ POSPISZYL, Tomáš. Lucian Freud-malíř oduševnělého masa. *Lidovky* [online]. 2011 [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/lucian-freud-malir-odusevneleho-masa.A110725_144414_In_kultura_wok



Obrázek 20. Lucian Freud, Supervisor Sleeping, olej na plátně, 150,5 × 161,3 cm, 1995



Obrázek 21. Lucian Freud, Alžběta II, olej na plátně, 23,5 × 15,2 cm, 2001



Obrázek 22. Lucian Freud, Malý portrét, olej na plátně, 17,8 × 12,7 cm, 2001

1.4.8 Florian Eymann

Francouzský malíř Florian Eymann zahájil svou tvorbu kolem roku 2015. Jeho obrazy deformují a parodují portrétní obrazy starých mistrů jako je Caravaggio, Rubens nebo Rembrandt. Jeho cílem je, aby diváci přemýšleli o vztahu mysli a těla. Pracuje s olejem, akvarelem na papíře a plátně.²⁸

„Ve společnosti cítím, že se celkově neklade důraz na pochopení psychiky a našich složitějších emocí,“ pokračuje. „Lidé často uzavírají své pocity jako obranný mechanismus, ale to způsobuje větší konflikty v těle. Chci, aby moje práce odemkla dveře v mysli diváka. Zda to vyvolá pozitivní nebo negativní reakci, závisí na jednotlivci, ale nejdůležitější je, aby práce podněcovala emoce.“²⁹

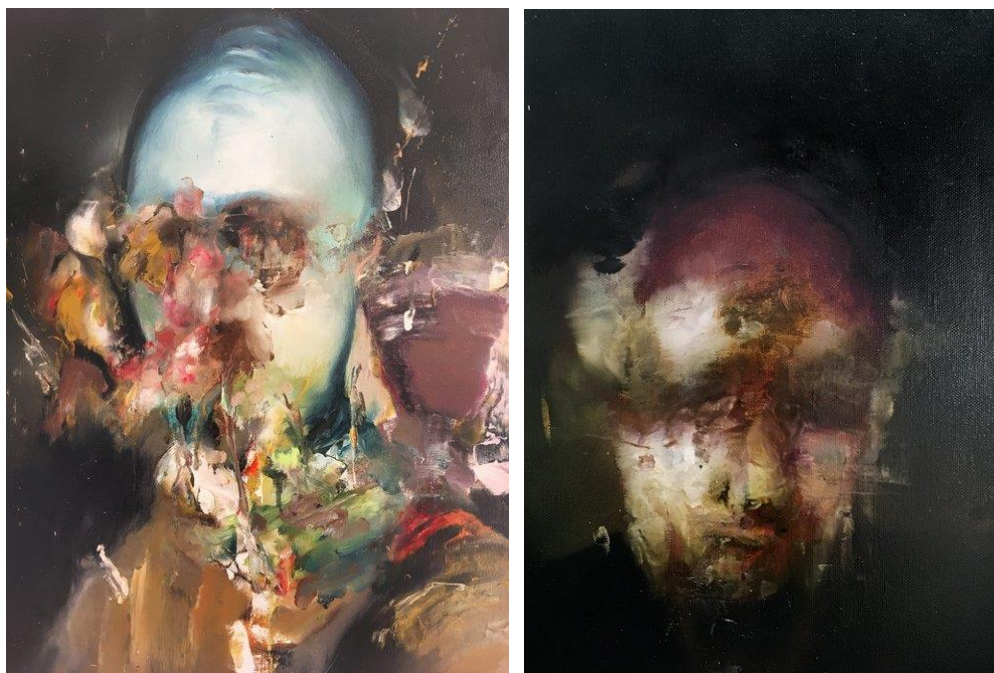
Začínající umělec objevený na několika kolektivních výstavách současně žije a pracuje v Loriet. Vytváří díla, která jsou znepokojivá, a jejich síla nám může připomínat i dílo Francise Bacona. Jeho obrazy v nás vzbuzují pocit stále budující se stavby. Považuje se za režiséra svých děl, jelikož si vybírá postavy, kterým pak záměrně změní jméno, skrývá v sobě klíčové informace a tím maže identitu všech postav.³⁰

Florian Eymann mě inspiroval tím, jak maže identitu portrétovaných. Jako by zaznamenal proces proměny, kdy se z jednoho člověka stává nový. Portrétovaný je přímo před námi rozebrán a rozložen. Původní podoba je pryč, i když nevíme, co to zapříčinilo. Autor pracuje s hlubokou myšlenkou procesu a proměny osobnosti, jež je mé práci blízká.

²⁸ MAY, Tom. Radikální portrétista používá zkrácené techniky k sondování psychiky. *Creative Boom* [online]. 2017 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://www.creativeboom.com/inspiration/psyche-soma/>

²⁹ MAY, Tom. Radikální portrétista používá zkrácené techniky k sondování psychiky. *Creative Boom* [online]. 2017 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://www.creativeboom.com/inspiration/psyche-soma/>

³⁰ Florian Eymann. *Galleri Oxholm* [online]. [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <http://www.gallerioxholm.dk/florian-eymann>



Obrázek 23. Florian Eymann, Renesanční modrá, olej na plátně 46 × 38 cm

Obrázek 24. Florian Eymann, Portrét č. 120 916, olej na plátně 33 × 24 cm

1.4.9 Jenny Holzer

Jenny Holzer se narodila se v roce 1950 v Gallipolis ve státě Ohio. V roce 1972 získala BFA v oboru grafiky a malby na univerzitě v Ohio. Poté se přestěhovala do New Yorku a zapsala se do nezávislého studijního programu na Whitney Museum of American Art. V témže roce začala tvořit svá první textová díla. Ve svých dílech, kde používá vlastní i přivlastněné texty, zkoumá jejich význam, aby je dekonstruovala.

„Ráda umísťuji obsah tam, kam se lidé dívají,“ řekl Holzer své kolegyni a umělkyni Kiki Smithové v rozhovoru pro Interview Magazine: „může to být na dně šálku, na košili či klobouku, hladině řeky, nebo po celé budově.“ Holzer proměňuje veřejný prostor ve svůj výstavní a svou promyšlenou poezii daruje každému, kdo chce sedět a číst nápis.“³¹

Od roku 1979 se její tvorba rozvinula v mnoha médiích. V 80. letech používá elektronické nápisy k prezentaci své práce na tak prominentních veřejných místech, jako je Times Square v New Yorku a Piccadilly Circus v Londýně nebo na

³¹ COHENOVÁ, Alina. 13 umělců, kteří vyzdvihují sílu slov. *Artsy* [online]. 2019 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-13-artists-highlight-power>

sportovních stadionech. V roce 1989 až 1990 vytvořila specifický LED nápis pro Muzeum Solomona R. Gugenheima v New Yorku, který se vinul kolem parapetu rotundy, navržené Frankem Lloydem Wrightem a zobrazoval aforismy (stručný vtipný výrok) a deklarace (prohlášení) ze všech jejich prací. Prezentovala se na Benátském bienále v roce 1990, odkud si odnesla ocenění Zlatého lva, za svou instalaci v Benátkách. Holzer pracuje i na venkovních instalacích a nočních projekcích, jako je například projekce, prezentovaná na řece Arno ve Florencii v roce 1996. Má za sebou několik samostatných výstav po celém světě.³²

Jenny Holzer mě inspiruje svým hravým přístupem k textu, který umísťuje do veřejných míst, a nechává jej působit na diváka.



Obrázek 25. Jenny Holzer, instalace

1.4.10 Ann Hamilton

Vizuální umělkyně Ann Hamilton je mezinárodně uznávaná pro své rozsáhlé multimediální instalace, veřejné projekty a performance. Narodila se v Limě v Ohio v roce 1956. V roce 1979 získala BFA v oboru textilní design na Univerzitě v Kansasu. Ve své tvorbě reaguje na konkrétní místa, která zpracovává běžnými materiály. Vzniklé prostory jsou hustě zaplněné materiály a vytvářejí pohlcující zážitky. Její tvorba je věnovaná zvuku a tvarování slovy. Text se staví do hmatového a metaforického centra jejich instalací. Pokud vstoupíme na pomezí instalace, jsme vtaženi jak smyslovými, tak i jazykovými vlastnostmi porozumění. Nyní se její práce

³² Sbírka online: Jenny Holzer. *Guggenheim* [online]. [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.guggenheim.org/artwork/artist/jenny-holzer>

zaměřuje na hmotné akty čtení, mluvení a naslouchání. Vlivem interaktivních procesů ve stále složitějších architekturách se posunuly formy její tvorby, v níž se ústřední postavou díla stává pohyb diváka v čase a prostoru.³³

Tato umělkyně mě inspiruje ve své práci především tím, jak svou tvorbu s textem posouvá do oblasti objektů a instalací. Text chce divákovi co nejvíce přiblížit a zvnitřnit tak, aby se mu stal hmatatelný.



Obrázek 26. Ann Hamilton, linka • kniha/koule, 1994



Obrázek 27. Ann Hamilton, knižní bloky, 2013

³³ Životopis. *Ann Hamilton studio* [online]. [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <http://www.annhamiltonstudio.com/biography.html>

1.4.11 Eduard Ovčáček

V Třinci se roku 1933 narodil umělec Eduard Ovčáček. Studoval na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě u profesora Petra Matejky. V roce 1962 studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze u profesora Antonína Kybala. Poprvé samostatně vystavoval v Galerii Lidové demokracie na Karlově náměstí v Praze v roce 1966.

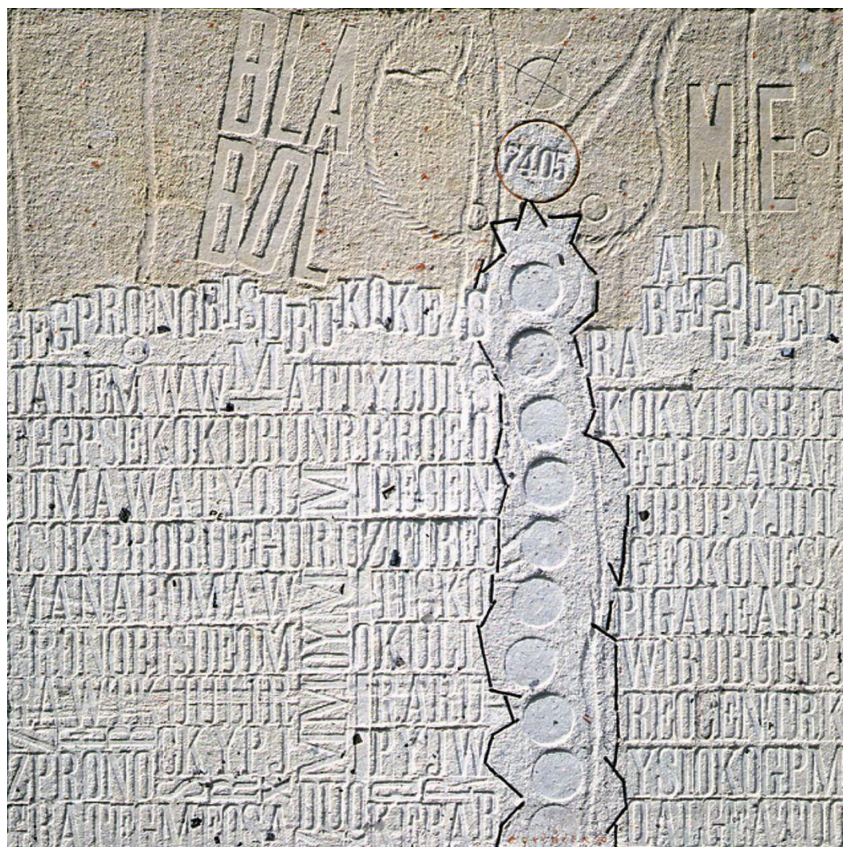
V českém umění patří mezi nejvýraznějšího a nejsystematičtějšího průzkumníka fenoménu písma a písmových znaků. Je čelním představitelem Lettrismu u nás i ve světě. Písmové znaky se objevují ve dřevěných reliéfech, v propalované koláži, i v malbách. Patří mezi průkopníky české vizuální poezie. K experimentální poloze moderního básnictví se dostal na počátku 60. let 20. století. Jeho dílo je rozsáhlé a zahrnuje malbu, plastiku, vypalované dřevěné reliéfy, koláže z papíru a plátna. Ve strukturálních grafikách, serigrafích a kolážích, digitálních tiscích a objektech zkoumá nejrůznější variace použití písmových znaků. Součástí jeho práce jsou také instalace a umění akce.³⁴

Zúčastnil se řady mezinárodních výstav a symposií. Organizoval workshopy serigrafie na půdě Ostravské university. Získal řadu ocenění v oboru volné grafiky doma i v cizině. Je členem skupiny Charta 77, dále je členem Sdružení uměleckých grafiků HOLLAR a spolku UMĚLECKÁ BESEDA v Praze. V roce 1968 učil grafické techniky na Univerzitě Palackého v Olomouci.³⁵

Eduard Ovčáček je pro mě velmi inspirujícím umělcem, jenž se po celou dobu své tvorby věnuje písmu, znaku a textu. Má velmi bohatou škálu technologických postupů. Líbí se mi, že se nebojí experimentovat a stále hledat nové variace a postupy.

³⁴ Aktuality. *Eduard Ovčáček* [online]. [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <http://www.eduardovcacek.cz/>

³⁵ Biografie. *Eduard Ovčáček* [online]. [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <http://www.eduardovcacek.cz/cz/biografie.html>



Obrázek 28. Eduard Ovčáček, Bla-Bol, ruční papír 1990



Obrázek 29. Eduard Ovčáček, Střihy jedné..., propalované koláže, 1983

2. PRAKTICKÁ ČÁST

Název práce „Slovo má moc“, představuje myšlenku, kterou bych chtěla, aby v sobě kolemjdoucí divák zachoval. Slova jsou pro nás nepostradatelným komunikačním nástrojem. Každý den jich vyslovíme tisíce bez toho, aniž bychom nad nimi hlouběji přemýšleli. Co když to ale nejsou jenom pouhá slova? Co když jsme někomu řekli něco, co ho může zásadně ovlivnit? V předchozích kapitolách jsem již vysvětlila, jak je tento problém zásadní z pohledu vývojové a pedagogické psychologie. Nyní vám toto téma ještě představím z mého osobního pohledu, který jsem získala díky vlastním zkušenostem z dětství a dospívání. Zároveň se dá aplikovat do života každého z nás.

Práce je tvořena souborem pěti pláten s mými autoportréty, na kterých je vidět postupný proces proměny a destrukce osobnosti. Tyto změny se neodehrávají na povrchu těla, ale jsou zakořeněné hluboko uvnitř mysli.

2.1 První myšlenky

Chtěla jsem vytvořit práci, která bude mým osobním svědectvím o mých zkušenostech z dětství a dospívání a zároveň bude poučovat kolemjdoucího diváka a nabádat k zamyšlení.

Už od začátku jsem věděla, že práce bude tvořena z několika pláten, na kterých se bude obraz postupně měnit do nové podoby. Musela jsem se rozhodnout, zda se zaměřím na proměnu pozitivními anebo negativními slovy, tak aby výsledek byl čitelný a jasný. Ráda bych zde zmínila, že jsem během svého vyrůstání zažila oba přístupy, jak ten pozitivní, tak i ten negativní. V mnoha věcech na mě má rodina měla výborný vliv a pomohli mi zdolat mnoho překážek. Na druhou stranu mnohdy používali špatné fráze, kterými mě opakovaně označovali, aniž by si to uvědomovali. Proto jsem se rozhodla pro svou práci zvolit dopad negativních slov, před kterými by každý rodič, učitel a dospělý měl být více obezřetný. Celá tato práce je pak završená poslední pozitivní proměnou, která mi dala novou hodnotu, identitu a radost do života.

Na začátku bylo nejtěžší se rozhodnout, jak tuto proměnu nejlépe vystihnou. První myšlenkou bylo, že budu pracovat s lidskou figurou namalovanou na plátně, kterou budu postupně ničit a napadat. V tu dobu jsem se také rozhodla, že pro samotnou destrukci si zvolím techniku propalování, kterou jsem vnímala jako nejvhodnější. Oheň pro mě začal představovat symbol cejchu, který se vtiskne do

člověka, a už není možné jej nikdy odstranit. Cejch se dodnes používá jako značka např. pro označení vlastnictví u dobytka. Stejně tak i označující slova vnímám jako trvalý „cejch“, který se vepíše do lidské duše. I kdyby popálenina vybledla, vždy nám zůstane jizva, která nám tento den připomene.

Když jsem tedy měla vyjasněné hlavní médium, začala jsem skicovat první figury a experimentovat s ohněm. Velmi brzy mi ale došlo, že figura není vhodná pro vyprávění, jelikož jakákoliv destrukce vypadala jako poškození fyzického rázu, nikoliv psychického. Rozhodla jsem se tedy, že se zaměřím na portrét, který je sice svou rozlohou menší oproti figuře, ale na druhou stranu se v něm dá mnohé vyčíst o samotném člověku díky mimice v obličejí. Poté jsem k samotnému propalování přidávala ještě slova a výroky, aby bylo oku diváka zřetelné, čím je tato destrukce způsobena a proč se tváře před ním ztrácí v ohořelých kusech látky.

2.2 Technologická příprava

2.2.1 Propalování

Tato část práce pro mě byla asi tou nejnáročnější, jelikož jsem doposud byla zvyklá, že jakýkoliv výtvarný prostředek a techniku můžu kontrolovat a řídit. V případě propalování a práce s ohněm ale není tak snadné, dokonce někdy až nemožné, mít práci vždy pod kontrolou.

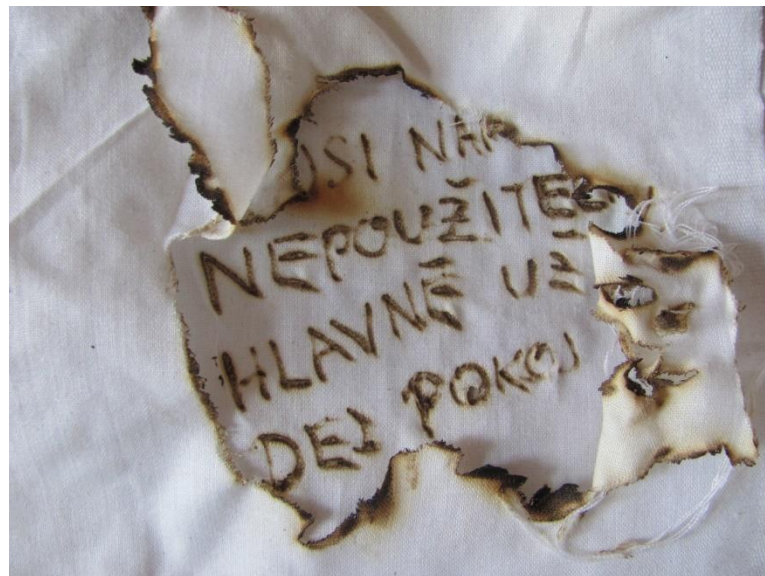
V první fázi jsem zkoušela různé cesty, jak docílit propálení plátna, popřípadě jak to udělat, aby se mi podařilo s ohněm kreslit a vytvořit větší škálu odstínů a barev. Jako první mě napadlo propalování látky svíčkou nad plamenem. Postupným oddalováním a přibližováním se mi skutečně podařilo dosáhnout buď zahnědnutí, začernění nebo úplné propálení plátna. Poté mi přišel nápad zkoušet nahřívát kusy kovu, jako je drát, a tím poté následně kreslit na plátno. To se ale v domácím prostředí ukázalo jako velmi pomalé a energeticky náročné. Po tomto nezdaru jsem měla možnost vyzkoušet práci s pájecí perem, které má výhodu v tom, že jej můžu používat jako kreslicí nástroj a dobou přiložení na plátno, můžu korigovat jeho stopu. Zkoušela jsem i mnoho dalších technik jako je potřít plátno mlékem, nebo citronem a sledovat jeho reakci pod teplem, přikládat ho na rozehřátou plotýnku, žehličku, namáčet provázky do ředidla a ty zapalovat na plátně, anebo kreslit hořícím dřívkem nad plátnem, které pak vytváří nažloutlou stopu. Tato cesta hledání správného technologického postupu byla poměrně dlouhá. V jeden okamžik jsem najednou

pracovala jak s otevřeným ohněm, tak i s pájecím perem, a nemusím asi říkat, že několikrát vznikl nekontrolovaný oheň, který se začal plátnem rychle šířit. Proto jsem měla při ruce vždy rozprašovač s vodou.

Nakonec jsem pro svoji práci vybrala kombinaci kresby pájecím perem a ohořelým uhlíkem. Na stínování plátna jsem použila plamen svíčky a hořícího dřívka.



Obrázek 30. První vzorníky, propalovaná plátna ohněm a pájecím perem



Obrázek 31. První vzorníky, propalování a vrstvení pláten

2.2.2 Výšivka

Tato technika se mi stala druhým médiem, které jsem si zvolila pro svou práci. Bylo důležité si ujasnit jaký druh výšivky budu aplikovat. Nejdříve jsem začala vyšívat v ruce a zkoušet různé stehy od rovných až po některé zdobnější. Po chvíli mi však tato práce přišla příliš zdlouhavá a výsledný efekt byl spíše dekorativní, proto jsem se rozhodla hledat jinou cestu. Zkoušela jsem šít i na stroji, které by ve výšivce mohlo zanechat i svou specifickou stopu. Šila jsem jak v lince, tak i vykrývala plochy. Stroj ale plátno příliš utahovat, až se začalo vlnit a celý obraz se tím zdeformoval.

Nakonec jsem zvolila volnou výšivku v ruce, kde uplatňuji náhodu a spontánní vykrývání ploch za pomoci rovných stehů. V tomto přístupu mě také inspirovaly zde již zmíněné umělkyně Raija Jokinen a Jenni Dutton. Obě autorky během své práce používají výšivku spíše pro volné stínování, vybarvování, anebo jako kreslící prostředek, kterým vytvářejí linii za pomoci stehů.



Obrázek 32. Hledání vhodného průhledného materiálu pro výšivku

Obrázek 33. Vzorník, ruční výšivka barevnou nití na organze

2.3 Finální práce

Má práce se skládá z bavlněných pláten a syntetických materiálů, na kterých je použita kombinace technik, jako je: propalování plátna, stínování ohněm, kresba ohořelým dřívkem a pájecím perem, stehování a volné vykrývání ploch ruční výšivkou. Plátna jsou velká 50 × 40 cm, a jsou uspořádána chronologicky. Na každém z nich je zobrazen můj autoportrét, který dává divákovi pohled do mé duše a ukazuje, jak se na mě promítala slova, špatné výroky, jež jsem během dospívání přijala a zvnitřnila.

První plátno je tzv. „nepopsaný papír“, který symbolizuje jedince právě narozeného, jenž není ještě pod výchovným vlivem svých blízkých. Druhé až třetí plátno zobrazuje proměnu osobnosti pod negativními slovy, jimiž se začíná formovat moje nová podoba. Poslední dvě plátna vypráví o proměně, kterou jsem zažila, když jsem uvěřila v Boha a získala novou identitu. Tato práce tak nevypráví pouze o výchovném problému, před kterým bychom měli být více obezřetní, ale dává člověku naději skrze moje osobní svědectví a víru v Boha, že i to, co můžeme v životě ztratit, není ztraceno, pokud budeme chtít.

Člověk je velmi komplikovaná a citlivá bytost. Pokud jej chceme dobře poznat, musíme s ním strávit určitý čas. Protože teprve po určitém čase se nám začne před očima vybarvovat osoba, kterou jsme zatím nepoznali. Je to tedy pro nás dlouhá cesta, která nás může stát spoustu sil, trpělivosti a času. Proto i plátna, která vám představím, jsou vytvořena tak, aby k jejich pochopení bylo třeba pozastavit se, přemýšlet, pročítat slova a nahlížet mezi řádky.

2.3.1 První plátno

Toto plátno jsem nazvala „Tabula rasa“, neboli jinak řečeno čistá, nepopsaná tabule. Na plátně je uplatněna pouze technika výšivky, která zobrazuje moji šťastnou tvář. Jedná se o autoportrét, na kterém není žádný zásah okolních vlivů, slov ani výroků. Plátno je čisté a nepopsané. Obraz z dvoubarevné výšivky je vymyšlený tak, že teprve pokud se na něj podíváte skrze světlo, zobrazí se před vámi obličej a to díky stehům, které kontrastují přes prosvícenou látku. Kdybyste obraz pozorovali bez nasvícení, nevidíte na něm nic zvláštního, krom nerovných míst od stehů výšivky. Snažím se zde pozvednout podstatu poznání člověka, kterého nejdříve musíme zkoumat a poznávat, aby se nám odkryla jeho pravá osobnost.



Obrázek 34. Tabula rasa, dvoubarevná výšivka na bavlněném plátně, detail



Obrázek 35. Tabula rasa, dvoubarevná výšivka na bavlněném plátně



Obrázek 36. Tabula rasa, dvoubarevná výšivka na bavlněném plátně, pohled skrze světlo

2.3.2 Druhé plátno

Druhý autoportrét nazvaný „Počátek“ představuje proces proměny, který přicházel v prvních pár letech života. Vypráví o počátečním procesu změny osobnosti, kdy mě začali mí rodiče a příbuzní ovlivňovat. Negace sestupuje z obou stran v podobě informačních řek, které se rozdělují do malých pramenů a sestupují směrem k obličejí.

Práce je vytvořena výšivkou, symbolizující poslední zbytky mého nepopsaného já. Volným stehováním bílou nití jsou zkonstruovány části obličeje. Výšivka je nedokončená. Stehy jsou v místech rozvolněné, nedotažené, a představují proces, kdy jedna podoba odchází, a nová jej nahrazuje. Propalováním nad ohněm je pak celý obličej prostínován a podtržen. Modelace stínů vznikla nahříváním nad plamenem svíčky a ohněm z hořícího dřeva, které zanechává typickou nažloutlou barvu. Slova jsou vepsána pájecím perem a v některých místech se začínají propalovat do druhé vrstvy plátna. Propálení slov do druhé vrstvy je symbolem trvalého cejchu a vymazání původní podstaty.

Na plátně jsou použity fráze, které si pamatuji už z raného dětství a která se jako první stala mojí součástí.

Výroky a slova, která jsem zde použila:

- Nejsi k ničemu
- Jsi marná
- Jsi hloupá



Obrázek 37. Počátek změn, propalované plátno v kombinaci s výšivkou



Obrázek 38. Počátek změn, propalované plátno v kombinaci s výšivkou, pohled skrz světlo

2.3.3 Třetí plátno

Na třetím autoportrétu nazvaným „Ztraceno“ stále více graduje destruktivní zásah právě díky slovům, které na mě dopadají. Obličej je na první pohled smutný, odevzdaný, neschopný se už dál bránit.

Slova, která se stávají mojí součástí, se propalují do další vrstvy plátna. Je zde už mnohem intenzivnější zásah ohněm, právě kvůli nahromaděným slovům. Celý obraz je dynamičtější díky ohořelým místům, jež kontrastují s bílým plátnem. Obraz je složen ze dvou vrstev. První vrstva je můj autoportrét. Druhá vrstva slouží jako podklad pro výroky, které mě v mém životě tak zasáhly. Výroky zde na mě parazitují, rozebírají mě a stávají se mojí pevnou součástí v myšlenkách. Na spodní vrstvě se objevuje stále více slov, která jsou vidět díky prohořelé vrchní vrstvě. Slova sestupují jako smršť informací do mé mysli. Text vznikl za pomoci pájecího pera a ohořelého dřívka, které mi sloužilo jako uhlík.

Nejčastější slova a výroky, které jsem zde použila:

- Nejsi k ničemu
- Proč jsi to ty?
- Antitalent
- Máš obě ruce levé.
- Nemožná
- Hloupá



Obrázek 39. Ztraceno, propalovaná plátina

2.3.4 Čtvrté plátno

Čtvrtý autoportrét „Naděje“ je rozložen na tři vrstvy. Vrchní vrstvu tvoří silně poškozený kus látky. Má představovat škodu, která vznikla ze všech negativních slov, jež jsem za dobu dospívání zvnitřnila. Vypovídá o úplné ztrátě identity, původní podoba mě samotné se vytratila. Zůstal pouze poničený a křehký kus plátna. Křehkost je symbolicky spojená i s psychickým stavem, který je v tento moment snadno napadnutelný. Slabost je propojená s bezmocí a neschopností se dál bránit. Ztráta identity má pak za následek nejistoty v sobě samé. Negativní slova jsou jediná, která teď mají moc a kontrolu nad mým životem. Tuto fázi si pamatuji jako období, kdy mi velmi záleželo na uznání druhých. Pokud mě někdo slovně napadal a znevažoval, věřila jsem, že má pravdu. Neznala jsem svoji hodnotu, nepřijímala jsem se a nechtěla jsem být sama sebou.

Druhá vrstva je fialová organza, která je barevně odlišná od všech předchozích pláten. Představuje naději, vysvobození a nový začátek, který přišel skrze mé poznání Boha a víru v Ježíše Krista. Organza, která jej symbolizuje, je postavená mezi dvěma plátny a odděluje slova od mé ztracené identity. Tento materiál a barevnost jsem volila cíleně, aby byl odlišný od všech ostatních tím, že má duchovní rozměr a převyšuje možnosti našeho světa.

Třetí plátno je hustě popsané špatnými slovy. Mnoho slov se zde několikrát opakuje za sebou, podle toho, jak často jsem je slychávala. Text plátna je stále čitelný přes obě vrstvy nad ním, ale přitom už ztrácí svoji moc.



Obrázek 42. Naděje, propalované plátno, organza, propalovaný text



Obrázek 43. Naděje, propalované plátno, organza, propalovaný text, pohled skrze světlo

2.3.5 Páté plátno

Pátý autoportrét jsem nazvala „Nový začátek“. Je mou poslední a současnou podobou. Je složen z vrstev organzy a bílého bavlněného plátna. Na organze je uplatněná technika výšivky, kde velmi uvolněným stehem vyšívám svůj nový portrét. Silueta hlavy je oproštěna od detailů v obličejové části a její kraje jsou uvolněné do stran v podobě křivek. Na výšivku jsem použila odstíny modrých nití v kombinaci se žlutou a bílou. Potřebovala jsem, aby poslední portrét působil vzdušně a odlehčeně. Zároveň jsem chtěla, aby se ve výšivce objevovala místa nedokončená, protože vím, že i můj definitivní obraz ještě není hotový. Poslední vrstvu tvoří bílé nepopsané plátno, kterým se má identita vrací na nový začátek.

Celý tento obraz vypovídá o úplné proměně identity, kterou jsem prožila, když jsem uvěřila v Boha. Náhle jsem nebyla závislá na svém okolí a na tom, co si o mě ostatní myslí. Mohla jsem odpustit svým blízkým a začít od začátku. Organza je pro mě symbolem lehkosti, jelikož právě tak lehké bylo, oddělit se od špatných slov, označujících mě doposud jako cejch. Mohla jsem začít od začátku, jelikož pravdu o mě nahradila slova nová.

Nyní vím, kým jsem, a znám svou hodnotu. Poslední plátno je tak završením celého mého příběhu, který má šťastný konec. Portrét je doplněn o vyšívaná slova, která ve zkratce odkazují na biblické verše, a jsou zaslíbením o uzdravení.

Biblické verše, které jsem zde použila:

- Poznáte pravdu, a pravda vás vysvobodí (Janovo evangelium 8,32)
- Pánův Duch je na mě, protože mne pomazal, abych zvěstoval evangelium chudým, poslal mne vyhlásit zajatcům propuštění a slepým nabytí zraku, propustit zlomené na svobodu. (Lukášovo evangelium 4,18)
- Proto je-li kdo v Kristu, je nové stvoření. Staré věci pominuly, hle je tu všechno nové. (2. Korintským 5,17)
- Hospodin je má skála, má tvrz, můj vysvoboditel. Můj Bůh je má skála, v něm hledám útočiště, je můj štít a roh mé záchrany, můj nedobytný hrad. (Žalmy 18,3)



Obrázek 44. Nový začátek, vícebarevná výšivka na organze



Obrázek 45. Nový začátek, vícebarevná výšivka na organze, pohled skrze světlo

3. DIDAKTICKÁ ČÁST

Výtvarnou řadu jsem realizovala v rámci souvislých pedagogických praxí na ZUŠ Miloslava Stibora v Olomouci. Je tvořena čtyřmi vyučovacími jednotkami, z nichž každá má 135 minut vyučovaného času. Mým záměrem bylo, aby se žáci seznámili s novými výtvarnými technikami, jako jsou koláž a kaligram. Cílem výtvarných činností bylo, aby žáci vnímali slova jako nové výtvarné médium, kterým se mohou seberealizovat.

3.1 Příprava na vyučovací celek

Škola: Základní umělecká škola Miloslava Stibora v Olomouci

Předmět: Základní výtvarné studium

Cyklus: 1 / **Ročník:** 3–7

Počet žáků: 15 / **Věk:** 11-14 let

Vstupní úroveň:

Většina žáků studuje na ZUŠ nejméně dva roky. V kolektivu se nachází i pár nových žáků, kteří docházejí od září. Žáci jsou obeznámeni se základními výtvarnými technikami, jako jsou kresba, malba, modelování a grafika.

Téma celého vyučovacího celku:

Slovo

Výukový cíl celého vyučovacího celku:

Žák pracuje s písmem a uplatňuje ho v kombinaci s různými technikami, jako je kaligram, koláž, malba, abstrakce. Uvažuje nad významem slov a jejich působení v dialogu. Vysvětlí, v čem spočívá princip vybraných technik. Žák umí pracovat s fotoaparátem a vyfotit portrét. Vyjmenuje alespoň tři umělce 20. století, se kterými se během výuky seznámil. Zhodnotí náročnost jednotlivých úkolů. Krátce zhodnotí práce svých spolužáků.

Způsob ověření výukového cíle:

Pozorování, analýza průběhu a výsledku činnosti, rozhovor

Metody:

Výklad, instruktáž, řešení neproblémových úloh, rozhovor

Cíle pedagoga:

Rozvoj výtvarného vyjadřování. Zpracování námětu osobitým způsobem žáka. Experimentování s výtvarnými materiály. Rozvoj komunikačních dovedností žáka.

3.2 Příprava na první vyučovací jednotku

Třída:

Ateliér je vybaven velkými stoly, malířskými stojany, dataprojektorem

Vstupní úroveň:

Žáci techniku kaligram neznají, ale mají zkušenosti s kresbou.

Téma vyučovací jednotky:

Kaligram

Cíl vyučovací jednotky:

Žák použije a vysvětlí techniku kaligram. Vybere si ve třídě jeden předmět, který touto technikou zpracuje. Řekne jméno umělce, který s touto technikou pracuje. Bude schopen posoudit a zhodnotit práce svých spolužáků. Řekne, jak se mu pracovalo.

Způsob ověření výukového cíle:

Analýza průběhu a výsledku činnosti, rozhovor

Metody:

Výklad, instruktáž, řešení neproblémových úloh, rozhovor

Pomůcky:

Papíry A4, měkké tužky, guma, Centropeny

Motivace:

Žáky jsem seznámila s uměleckým směrem Lettrismus a představila jim dílo Eduarda Ovčáčka. Poté jsme se zaměřili na techniku kaligram, kde jsem jim představila tvorbu Michela Volpicelliho.

Cíle pedagoga:

Rozvoj výtvarného vyjadřování o nové výtvarné postupy. Práce s technikou kaligram. Posílení komunikačních dovedností žáka.

Průběh hodiny:

V první hodině jsem se seznámila s žáky a představila jim téma Kaligram, kterým se budeme zabývat. Žáci si vyrobili jmenovky na stůl, aby mezi námi probíhala snazší komunikace. Zeptala jsem se žáků, zda znají techniku kaligram. Žáci o této technice nikdy doposud neslyšeli, a tak jsem jim představila umělecký směr Lettrismus, techniku kaligram, tvorbu Eduarda Ovčáčka, a Michela Volpicelliho.

Vyzvala jsem žáky, aby si našli libovolný předmět ve třídě, který následně zpracují. Na stůl jsem připravila potřebné pomůcky pro práci. Žáci měli za úkol převést předmět do jednoduché skici tužkou. Poté svou kresbu měli doplnit o slova napsaná Centropenem, aby vznikl kaligram. Původní skicu tužkou vygumovali. Žákům jsem po celou dobu práce byla kdykoliv k dispozici. Nejtěžší pro žáky bylo, jak správně uchopit techniku, aby vznikaly na předmětech různé odstíny. Proto jsem žákům znovu individuálně vysvětlovala, jak techniku uchopit. Pomohlo, když jsem svůj výklad názorně předvedla na skice a žáci si tak propojili informační postup s obrazem.

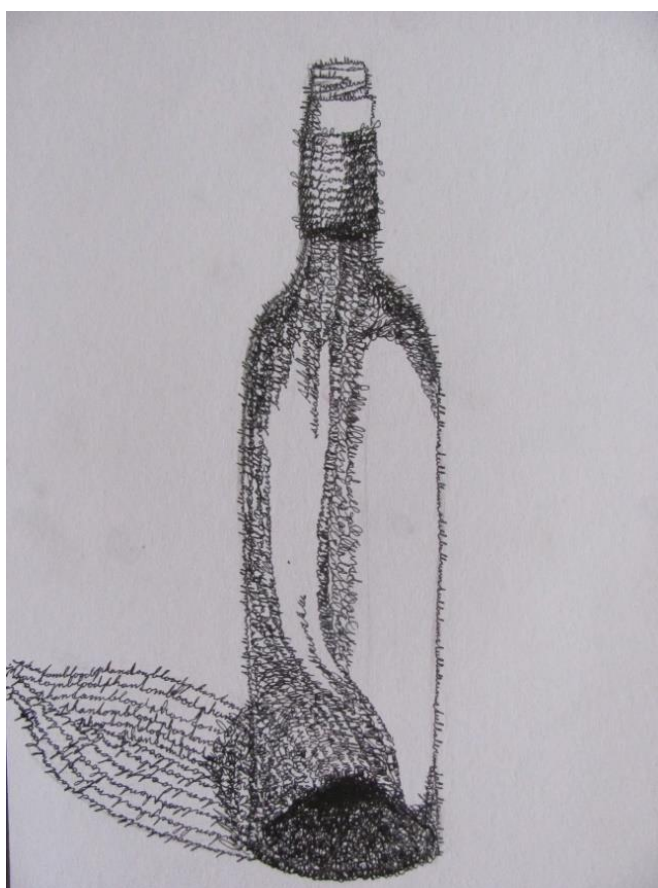
Ke konci vyučování si žáci po sobě uklidili učebnu a proběhlo vzájemné zhodnocení prací. Připomněli jsme si, jak se technika jmenuje a se kterými umělci jsme se seznámili. Někteří žáci byli technikou tak nadšení, že se rozhodli v ní dále rozvíjet.

Sebereflexe:

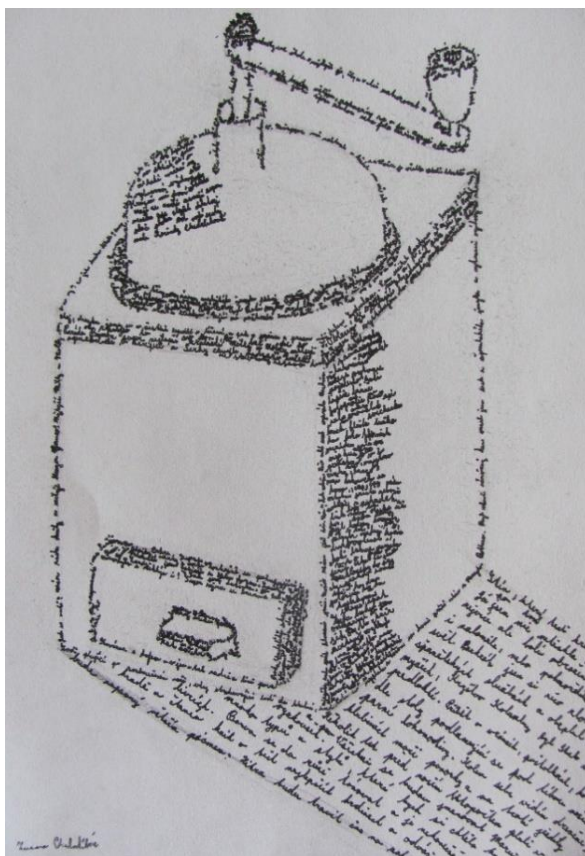
Žáci byli zpočátku nejistí, jak mají pracovat. Příště bych spíše začala krátkou instruktáží, co je to kaligram a jak jej vytvořit. Až poté bych je seznámila s umělci. Tím, že žáci nevěděli, jak mají postupovat, jsem si přidala práci. S každým žákem jsem poté musela jednat individuálně podle toho, jak rychle postupoval v tvorbě. Nakonec žákům vznikla pěkná díla, se kterými byli spokojeni. Zpětně bylo zajímavé pozorovat jednotlivé výkresy a pročitat, jakými slovy obohatili své práce. Někteří používali náhodná slova nebo slova týkající se předmětu, ale našli se i tací, kteří začali psát o sobě a svém životě.



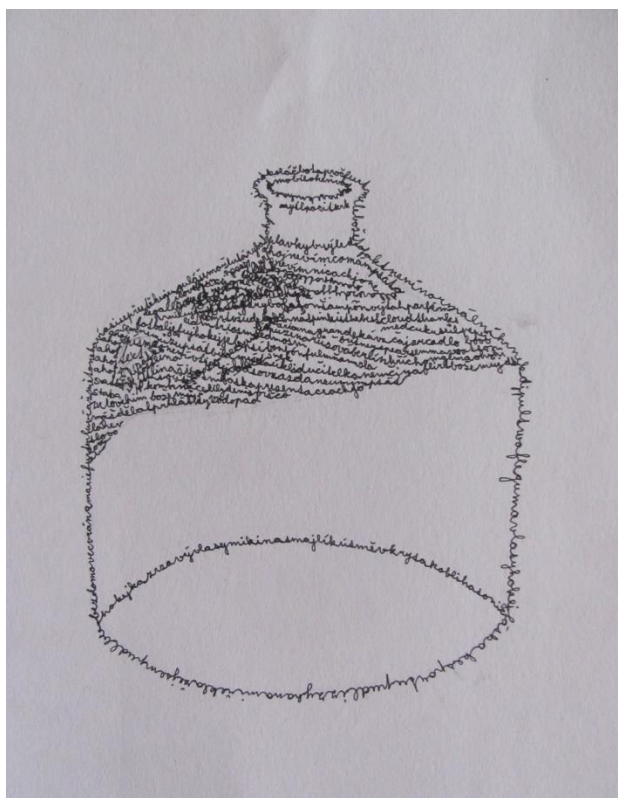
Obrázek 46. Kresba vycpaného ptáka, technika kaligram, studentka 12 let



Obrázek 47. Kresba láhve, technika kaligram, studentka 13 let



Obrázek 48. Kresba mlýnku na kávu, technika kaligram, studentka 13 let



Obrázek 49. Kresba láhve, technika kaligram, studentka 11 let

3.3 Příprava na druhou vyučovací jednotku

Třída:

Ateliér je vybaven velkými stoly, malířskými stojany, dataprojektorem

Vstupní úroveň:

Žáci jsou seznámeni se základy malby, jako je míchání barev a kompozice.

Téma vyučovací jednotky:

Slovo jako emoce

Cíl vyučovací jednotky:

Žák si vybere jedno slovo, které představuje emoci nebo náladu. Vysvětlí princip abstrakce, bude schopen rozlišit geometrickou a expresivní abstrakci. Vybere vhodnou barevnost a dynamiku malby a tou namaluje abstraktní obraz na zvolené slovo. Vyjmenuje alespoň dva abstraktní malíře. Posoudí, jak se mu zadané téma zpracovávalo.

Způsob ověření výukového cíle:

Pozorování, analýza průběhu a výsledku činnosti, rozhovor

Metody:

Výklad, instruktáž, řešení neproblémových úloh, rozhovor

Pomůcky:

Malířské stojany, desky na papír, špachtle, válečky, palety, štětce, akrylové barvy, kelímky s vodou

Motivace:

1. polovina 20. století: geometrická a expresionistická abstrakce.

Představení tvorby umělců z euroamerického prostoru a ČR: Jackson Pollock, Robert Delaunay, Jean Fautrier, František Kupka, Václav Boštík.

Cíle pedagoga:

Žáci budou uvažovat o vybrané emoci a vyberou vhodnou barevnost a dynamiku povrchu pro malbu. Rozvoj barevného citění. Žák dokáže vysvětlit pojem abstrakce a vyjmenovat alespoň dva abstraktní umělce. Posoudí svůj výsledek práce.

Průběh hodiny:

Na začátku hodiny jsem žákům vyprávěla o abstraktním umění v českém a euroamerickém prostoru. Na konkrétních obrazech jsem jim ukazovala rozdíl mezi geometrickou a expresionistickou abstrakcí. Žáci si poté vybrali slovo z předem připraveného seznamu, které představuje jednotlivé emoce a pocity člověka. Měli za úkol uvažovat nad zvoleným slovem a podle něj si připravovat barvy na paletu, zvolit vhodné pomůcky. S žáky jsem se bavila o dynamice na ploše a o jejím vhodném způsobu využití. Během celého procesu tvorby jsem jim byla kdykoliv k dispozici a konzultovala jsem s nimi jejich záměr, popřípadě poradila vhodnější postup a barevnost. Žáky jsem pobízela k používání i jiných výtvarných nástrojů, takže se někteří nebáli na obraz použít špachtle, karty, špejle nebo i vlastní ruce. Nechala jsem je poté převážně pracovat samostatně, aby měli možnost se více ponořit do tvorby a propojit se s jejich dílem.

Na závěr hodiny jsem dbala na úklid třídy, především na správně umyté štětce, palety a špachtle po akrylových barvách. Žáci měli za úkol představit své dílo spolužákům.

Sebereflexe:

Tato výuka byla pro mě náročnější, protože jsem nechávala větší prostor pro seberealizaci žáků. Snažila jsem se pochopit jejich výtvarné cítění a záměr, což pro mě bylo mnohdy těžké. Žákům jsem nabízela pouze jiné řešení, ale pokud si i tak byli jistí svým nápadem, nechala jsem je pracovat. Některá díla tedy nedopadla úplně nejlépe, což je správné, protože ve výtvarné tvorbě nejde jen o samotné dílo, ale i o celý výtvarný proces. Ten sebou přinese spousty nezdarů, které jsou zásadní pro další rozvoj žáka. Někteří žáci byli s prací hotoví dříve, s čímž jsem nepočítala. Musela jsem pro ně tedy vymyslet další úkol pro vyplnění zbývajících času.



Obrázek 50. Strach, abstraktní malba, studentka 14 let



Obrázek 51. Radost, abstraktní malba, studentka 12 let



Obrázek 52. Klid, abstraktní malba, studentka 11 let

3.4 Příprava na třetí vyučovací jednotku

Třída:

Ateliér je vybaven velkými stoly, malířskými stojany, dataprojektorem

Vstupní úroveň:

Žáci jsou seznámeni s technikou malby, ale nemají příliš velkou zkušenost s kombinováním dalších výtvarných technik.

Téma vyučovací jednotky:

Formy dialogu: 1. část

Cíl vyučovací jednotky:

Žák umí pracovat s fotoaparátem a vyfotit portrét. Vytisknutou fotografii přetvoří do dialogu za pomoci koláže a malby. Dokáže uvažovat nad významem slov a nad formami dialogu. Vysvětlí dílo umělce Jana Švankmajera.

Způsob ověření výukového cíle:

Pozorování, analýza průběhu a výsledku činnosti, rozhovor

Metody:

Výklad, instruktáž, řešení neproblémových úloh, rozhovor

Pomůcky:

Fotoaparát, černobílá tiskárna, počítač, dataprojektor, temperové barvy, lepidlo, nůžky

Motivace:

Český surrealismus: Jan Švankmajer – video „Dimension of Dialogue“

Cíle pedagoga:

Rozvoj výtvarného vyjadřování. Zpracování námětu osobitým způsobem žáka. Kombinace výtvarných technik: fotografie, koláž, malba.

Průběh hodiny:

Na začátku hodiny žáci pracovali ve dvojicích a vyfotili si navzájem svůj portrét, na kterém měli zachytit emoci v mimice obličeje. Poté jsem žákům představila dílo Jana Švankmajera a pustila video: „Dimension of dialogues.“ Žáky jsem seznámila s cílem hodiny, která bude pokračovat i následující týden. Krátce jsme diskutovali o typech dialogů, se kterými mají zkušenost (negativní: hádka, křik, výčitky a pozitivní: pochvala, uznání, rozhovor).

Poté měli za úkol vybrat si jeden typ dialogu a ten zpracovat. Temperovými barvami malovali siluetu druhé osoby, se kterou diskutují, a pozadí výkresu. Barevnost měli přizpůsobit náladě dialogu. Mezitím jsem v počítači vybrala pořízené fotky a vytiskla. Někteří žáci se museli vyfotit znovu, protože všechny jejich portréty byly neostré. Žáci pracovali převážně samostatně, s mojí dopomocí.

Na konci hodiny jsme uklidili třídu a používané pomůcky. Žáci mi krátce představili jejich typ dialogu, na kterém budou příště pokračovat.

Sebereflexe:

Pro žáky jsem připravila atraktivní téma, které je zaujalo. Bohužel téma bylo technicky náročnější kvůli vytištění fotografií, takže jsem se žákům nemohla věnovat tak, jak jsem si přála. Zpětně jsem si i uvědomila, že by bylo lepší, abych žákům nejdříve představila cíl hodiny a až následně nechala pořídit fotografie, aby mimika v jejich obličejích odpovídala více typu vybraného dialogu. Někteří žáci měli problém pořídit ostrou fotografii a tím se pozdržela i celá hodina.

3.5 Příprava na čtvrtou vyučovací jednotku

Třída:

Ateliér je vybaven velkými stoly, malířskými stojany, dataprojektorem

Vstupní úroveň:

Žáci jsou seznámeni s technikou malba, fotografie

Téma vyučovací jednotky:

Formy dialogu: 2. část

Cíl vyučovací jednotky:

Vysvětlí princip koláže. Dialog mezi osobami doplňuje o slova technikou koláže. Svoji práci představí svým spolužákům. Zhodnotí, jak se mu jednotlivé úkoly zpracovávaly. Krátce zhodnotí práce svých spolužáků.

Způsob ověření výukového cíle:

Pozorování, analýza průběhu a výsledku činnosti, rozhovor

Metody:

Výklad, instruktáž, řešení neproblémových úloh, rozhovor

Pomůcky:

Noviny, časopisy, nůžky, lepidlo, temperové barvy

Motivace:

Jiří Kolář – koláž, proláž, muchláž, asambláž

Cíle pedagoga:

Rozvoj výtvarného vyjadřování. Zpracování námětu osobitým způsobem žáka. Kombinace výtvarných technik: koláž, muchláž. Vystihnutí podstaty dialogu o přidaná slova. Dokončení rozdělané práce. Rozvoj komunikačních dovedností žáka.

Průběh hodiny:

Na začátku hodiny jsme si krátce s žáky popovídali u Janu Švankmajerovi, abychom si ho připomněli z minulé hodiny. Poté jsem jim představila dílo umělce Jiřího Koláře. Žákům jsem připravila na stůl noviny, časopisy, lepidlo a nůžky. Někteří žáci dokončovali malbu tak, aby měli hotovou první část. Připomněla jsem jim, aby barevnost uzpůsobovali typu dialogu. Poté měli vlepit svoji fotografii, kterou mohli pozměnit např. zmuchláním, nebo roztrháním. Nakonec vlepovali připravené texty, vytvořené z novin a časopisů. Texty měly odhalovat obsah rozhovoru. Někteří žáci přidávali slova i do hlavy, a tím oddělovali dva proudy informací (co si myslím, a co říkám nahlas).

Ke konci hodiny jsme uklidili třídu a proběhlo představení jednotlivých prací. Zopakovali jsme si umělce, se kterými jsme se za tu dobu seznámili. Zhodnotili, která práce je nejvíce zaujala.

Sebereflexe:

Tato část výuky během praxe byla pro mě tou nejintenzivnější. S žáky jsem jejich výtvarný záměr diskutovala a během tvorby jsem si uvědomila, jak osobní téma jsem zvolila. Žáci vycházeli ze své osobní zkušenosti, kterou mají. Někteří se mi i otevřeně svěřili se svými problémy doma a ve škole. Za ostýchavé žáky mluvila jejich práce. Díky této práci jsem mohla nahlédnout do osobnosti každého žáka a poznat, jakého je rozpoložení. Povšimla jsem si, že extrovertní žáci měli pro dialog sklon převážně k pozitivním tématům, a zároveň introvertní žáci měli sklon k tématům smutnějším. Mohlo se jednat o pouhou náhodu, ale i tak to ve mně zanechalo spoustu dojmů.

Celková práce se určitě zadařila. Někteří žáci bohužel neuhlídali barevnost svých obrazů a kvůli tomu vznikala i díla přeplácaná a příliš zabarvená. Na druhou stranu si myslím, že v této práci byl nejdůležitější samotný proces, díky kterému jsem žáky poznala. Zároveň se mi ve třídě potvrdil i význam vyslovených slov, který je důležitý při utváření osobnosti žáka.



Obrázek 53. Napomínání, otrávený rozhovor, kombinovaná technika (malba, fotka, koláž), studentka 12 let



Obrázek 54. Šikana, destruktivní rozhovor,
kombinovaná technika (malba, fotka, koláž), studentka 12 let



Obrázek 55. Pochvala, povznášející rozhovor
kombinovaná technika (malba, fotka, koláž), studentka 11 let

ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce, bylo vytvořit dílo, které blíže představí slovo jako nástroj, který může budovat i ničit charakter člověka. Toto téma jsem zpracovala podle vlastního příběhu a vytvořila cyklus pěti pláten s mými autoportréty, jdoucími chronologicky za sebou. Plátna jsou zpracovaná technikou ruční výšivky a propalování. Tato práce mě obohatila a rozvinula v mnoha dalších oblastech.

Po teoretické stránce jsem hlouběji pochopila princip utváření osobnosti člověka pod vlivem pozitivního a negativního hodnocení. Seznámila jsem se s tvorbou českých i zahraničních umělců, u kterých jsem měla možnost nahlédnout do jejich tvorby a zároveň se inspirovat jejich tématy a postupy při práci. Po technologické stránce jsem musela realizovat řadu experimentů a překonat spoustu překážek, jelikož jsem s technikou propalování neměla žádné zkušenosti. Toto období trvalo poměrně dlouhou dobu, než se mi podařilo najít správné nástroje a postupy, abych docílila mého výtvarného záměru.

V didaktické části jsem představila výtvarnou řadu, kterou jsem realizovala se skupinou žáků ze ZUŠ Miloslava Stibora v Olomouci. Během praxe jsem žáky seznámila s jinými výtvarnými postupy tvorby, ale hlavně je lépe poznala, což je pro mě, jako budoucího pedagoga, zásadní.

Kdybych měla svoji práci zhodnotit, tak jsem s výsledkem spokojená. Bylo by ale těžké určit, se kterou částí nejvíce. Každá pro mě byla velkým přínosem a posunula mě zase o krok dále. Můžu říct, že pro mě není důležitý ani tak samotný výsledek práce, jako proces myšlenek, pocitů, bádání a hledání, který celou práci doprovázel.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

LITERÁRNÍ ZDROJE

Adolescence. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 117. ISBN 978-80-7435-253-9.

Batolecí věk. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 74-101 ISBN 978-80-7435-253-9.

HRUŠKA, Milan, ed. List Efezským. *Studijní bible s výkladovými poznámkami*. Jižní Korea, 2001, s. 1937. ISBN 978-0-7361-0419-9.

HRUŠKA, Milan, ed. List Jakubův. *Studijní bible s výkladovými poznámkami*. Jižní Korea, 2001, s. 2048-2049. ISBN 978-0-7361-0419-9.

KLIMEŠ, Svatopluk a Alena BERÁNKOVÁ. *Svatopluk Klimeš: oheň do papíru nazabalíš III*.

Litoměřice: Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích, 2018. ISBN 978-80-87784-32-7

Motivace. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: Příručka pro učitele*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 153-154. ISBN 978-80-262-0741-2.

Motivace. LEMROVÁ, Soňa. *Pedagogická psychologie*. Olomouc, 2017, s. 34-36. ISBN 978-80-244-5261-6.

NOVOTNÝ, Adolf. *Biblický slovník: Díl 1. A-R*. Praha: Kalich, 1956, s. 278.

Osobnost. identita, vývoj svědomí. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 85. ISBN 978-80-7435-253-9.

Předškolní věk. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 81-86. ISBN 978-80-7435-253-9.

Pubescence. SKORUNKOVÁ, Radka. *Základy vývojové psychologie*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2013, s. 106-110. ISBN 978-80-7435-253-9.

Reagování učitele na úspěch a selhání dětí. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 219. ISBN 978-80-262-0741-2.

Vývoj sebevědomí. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: Příručka pro učitele*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 255-257. ISBN 978-80-262-0741-2.

Význam učení pro sebepojetí. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: Příručka pro učitele*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 246-247. ISBN 978-80-262-0741-2.

Význam pro učitele. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: Příručka pro učitele*. 4. Praha: Portál, 2014, s. 257-258. ISBN 978-80-262-0741-2.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Aktuality. *Eduard Ovčáček* [online]. [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <http://www.eduardovcacek.cz/>

ARMITAGE, Bethany. Seznamte se s tvůrcem – Jenni Dutton. *Craftworld* [online]. 2018 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://craftworld.com/cms/meet-the-maker-jenni-dutton/>

Art21 [online]. [cit. 2022-05-16]. Dostupné z: <https://art21.org/artist/cai-guo-qiang/>

Biografie. *Eduard Ovčáček* [online]. [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <http://www.eduardovcacek.cz/cz/biografie.html>

Cai Guo-Qiang [online]. [cit. 2022-05-14]. Dostupné z: <https://caiguoqiang.com/about-the-artist/>

COHENOVÁ, Alina. 13 umělců, kteří vyzdvihují sílu slov. *Artsy* [online]. 2019 [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-13-artists-highlight-power>

CRIVELLI VISCONTI, Jacopo. Ariel Schlesinger: Elvira. *GalleriesNow* [online]. [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://www.galleriesnow.net/shows/ariel-schlesinger-elvira/>

DUTTON, Jenni. Demence Darnings. *Jenni Dutton* [online]. 2017 [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: <http://www.jennidutton.com/dementiadarnings.html>

Florian Eymann. *Galleri Oxholm* [online]. [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <http://www.gallerioxholm.dk/florian-eymann>

Galleria Massimo Minini [online]. [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://www.galleriaminini.it/artist/ariel-schlesinger-2/#bio>

KARGÓL, Marta. Raija Jokinen představuje lidskou duši s oblečením. *Textiel Plus* [online]. 2019 [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: <https://textielplus.nl/artikelen/raija-jokinen-verbeeldt-met-kledingstukken-demenselijke-ziel/>

MAY, Tom. Radikální portrétista používá zkraslené techniky k sondování psychiky. *Creative Boom* [online]. 2017 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://www.creativeboom.com/inspiration/psyche-soma/>

MDIVANI, Nina. Můj přímý autoportrét byl považován za urážlivý: Rozhovor s Annegret Soltaovou. *Whitehot magazine* [online]. 2022 [cit. 2022-05-14]. Dostupné z: <https://whitehotmagazine.com/articles/offensive-interview-with-annegret-soltau/5315>

POSPISZYL, Tomáš. Lucian Freud-malíř oduševnělého masa. *Lidovky* [online]. 2011 [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/lucian-freud-malir-odusevneleho-masa.A110725_144414_In_kultura_wok

Raija Jokinen. *Textile Curator* [online]. [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: <https://www.textilecurator.com/home-default/home-2-2/raija-jokinen/>

Sbírka online: Jenny Holzer. *Guggenheim* [online]. [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.guggenheim.org/artwork/artist/jenny-holzer>

Životopis. *Ann Hamilton studio* [online]. [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <http://www.annhamiltonstudio.com/biography.html>

OBRÁZKOVÉ ZDROJE

Obrázek 1.

Svatopluk Klimeš: Konkrétní podzim [online]. In: . 2021 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.svatopluk-klimes.cz/nova-tvorba/nova-tvorba-2021/57>

Obrázek 2.

Svatopluk Klimeš: Topičův salon [online]. In: . 2014 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.svatopluk-klimes.cz/nova-tvorba/nova-tvorba-2014/43>

Obrázek 3.

Svatopluk Klimeš: Nová tvorba [online]. In: . 2014 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.svatopluk-klimes.cz/nova-tvorba/nova-tvorba-2020/53>

Obrázek 4.

Svatopluk Klimeš: Přeludy [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.svatopluk-klimes.cz/archiv/portrety/26>

Obrázek 5.

Art Basel [online]. In: . 2016 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.artbasel.com/catalog/artwork/39062/Ariel-Schlesinger-Untitled-Burnt-Canvas>

Obrázek 6.

Collecteurs: Hra s ohněm: rozhovor s Ariel Schlesinger [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.collecteurs.com/interview/interview-with-ariel-schlesinger>

Obrázek 7.

Schloss-post: Ruce dělají chyby [online]. In: . 2016 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://schloss-post.com/hands-make-mistakes/>

Obrázek 8.

Artworks for change: Cai Guo-Qiang [online]. In: . 2016 [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.artworksforchange.org/portfolio/cai-guo-qiang/>

Obrázek 9.

Rachel Mardsen: Výstava: "Unmanned Nature" od Cai Guo-Qiang ve Whitworthu [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://rachelmardsen.blog/2015/07/05/exhibition-unmanned-nature/>

Obrázek 10.

Artsy [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/artwork/cai-guo-qiang-cai-guo-qiang-penglai-slash-horai-2>

Obrázek 11.

Whitehot magazine [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://whitehotmagazine.com/articles/offensive-interview-with-annegret-soltau/5315>

Obrázek 12.

Artsy: Maska IV 26.11.75 [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/artwork/annegret-soltau-maske-iv-26-dot-11-dot-75-mask-iv-26-dot-11-dot-75>

Obrázek 13.

Artsy: Schwanger [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/artwork/annegret-soltau-schwanger-pregnant-1>

Obrázek 14. až 17.

Jenni Dutton: Demence Darnings [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <http://www.jennidutton.com/dementiadarningsmumwithspottybow.html>

Obrázek 18.

Textile Curator [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: https://www.textilecurator.com/wp-content/uploads/2021/06/RaijaJokinen_Tangles1_2017_58x99cm-731x1024.jpg

Obrázek 19.

Textile Curator [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: https://www.textilecurator.com/wp-content/uploads/2021/06/RaijaJokinen_Withered_Parts_2020_57x98cm-768x1024.jpg

Obrázek 20.

Artsy: Benefits Supervisor Resting [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/artwork/lucian-freud-benefits-supervisor-resting>

Obrázek 21. a 22.

Archiv Luciana Freuda [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <http://lucianfreud.com/lucian-freud-archive---paintings-2000-to-2001.html>

Obrázek 23.

Galleri Oxholm [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <http://www.gallerioxholm.dk/florian-eymann/renaissance-bleu-46-x-38-cm>

Obrázek 24.

Galleri Oxholm [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <http://www.gallerioxholm.dk/florian-eymann/portrait-n-120916-50-x-40>

Obrázek 25.

Virtuální feministické muzeum: Jenny Holzer [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <https://museofeministavirtual.com.ar/2021/05/31/jenny-holzer/>

Obrázek 26. a 27.

Ann HAMILTON studio [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <http://www.annhamiltonstudio.com/objects/>

Obrázek 28.

Eduard Ovčáček [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <http://www.eduardovcacek.cz/cz/dilo/rucni-papir.html>

Obrázek 29.

Eduard Ovčáček [online]. In: . [cit. 2022-06-13]. Dostupné z: <http://www.eduardovcacek.cz/cz/dilo/propalovane-kolaze.html>

Obrázek 30.

První vzorníky, propalovaná plátna ohněm a pájecím perem

Obrázek 31.

První vzorníky, propalování a vrstvení pláten

Obrázek 32.

Hledání vhodného průhledného materiálu pro výšivku

Obrázek 33.

Vzorník, ruční výšivka barevnou nití na organze

Obrázek 34.

Tabula rasa, dvoubarevná výšivka na bavlněném plátně, detail

Obrázek 35.

Tabula rasa, dvoubarevná výšivka na bavlněném plátně

Obrázek 36.

Tabula rasa, dvoubarevná výšivka na bavlněném plátně, pohled skrz světlo

Obrázek 37.

Počátek změn, propalované plátno v kombinaci s výšivkou

Obrázek 38.

Počátek změn, propalované plátno v kombinaci s výšivkou, pohled skrz světlo

Obrázek 39.

Ztraceno, propalovaná plátna

Obrázek 40.

Ztraceno, propalovaná plátna, pohled skrz světlo

Obrázek 41.

Naděje, pohled na vepsaný text pájecím perem a ohořelým dřívkem, třetí vrstva plátna

Obrázek 42.

Naděje, propalované plátno, organza, propalovaný text

Obrázek 43.

Naděje, propalované plátno, organza, propalovaný text, pohled skrz světlo

Obrázek 44.

Nový začátek, vícebarevná výšivka na organze

Obrázek 45.

Nový začátek, vícebarevná výšivka na organze, pohled skrze světlo

Obrázek 46.

Kresba vycpaného ptáka, technika kaligram, studentka 12 let

Obrázek 47.

Kresba láhve, technika kaligram, studentka 13 let

Obrázek 48.

Kresba mlýnku na kávu, technika kaligram, studentka 13 let

Obrázek 49.

Kresba láhve, technika kaligram, studentka 11 let

Obrázek 50.

Strach, abstraktní malba, studentka 14 let

Obrázek 51.

Radost, abstraktní malba, studentka 12 let

Obrázek 52.

Klid, abstraktní malba, studentka 11 let

Obrázek 53.

Napomínání, otrávený rozhovor, kombinovaná technika (malba, fotka, koláž),
studentka 12 let

Obrázek 54.

Šikana, destruktivní rozhovor, kombinovaná technika (malba, fotka, koláž),
studentka 12 let

Obrázek 55. Pochvala, povznášející rozhovor, kombinovaná technika
(malba, fotka, koláž), studentka 11 let

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Anna Lincová
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy PdF UP Olomouc
Vedoucí práce:	PaedDr. Taťána Šteiglová, PhD.
Rok obhajoby:	2022
Název práce:	Slovo má moc
Název v angličtině:	The word has power
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá tématem slova a jeho působením na rozvoj identity člověka. Práce je rozdělena na tři části, teoretickou, praktickou a didaktickou. Teoretická část je zpracována na základě odborné literatury a internetových odkazů. Zabývá se působením slov z pohledu vývojové a pedagogické psychologie, a doplňuje ho o biblický pohled. Představuje několik autorů, kteří pracují se stejnými výtvarnými technikami a námětem. Praktická část představuje samotné umělecké dílo a jeho doprovodný text. Didaktická část se zabývá výtvarnou řadou, která byla realizována na praxi.
Klíčová slova:	autoportrét, osobní příběh, slovo, motivace, sebevědomí, identita, plátno, výšivka, kresba ohněm
Anotace v angličtině:	The thesis deals with the topic of words and their influence on the development of human identity. The thesis is divided into three parts, theoretical, practical and didactic. The theoretical part is based on the literature and internet references. It deals with the effect of words from the perspective of developmental and educational psychology, and supplements it with a biblical perspective. It introduces several authors who work with the same artistic techniques and themes. The practical part introduces the artwork itself and its accompanying text. The didactic part deals with an art series that has been put into practice.

Klíčová slova v angličtině:	self-portrait, personal story, word, motivation, self-esteem, identity, canvas, embroiery, fire drawing
Přílohy vázané k práci:	CD
Rozsah práce:	82
Jazyk práce:	Čeština